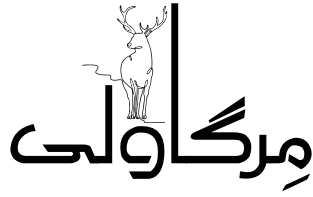

مَرگاہ

گوز بھجن گل

التصا:
میر آصف رضا

(غزلاں)

ایسے قلم توں:

2011,2003,1992,1978	(شعری پراگا)	شیشہ جھوٹھ بولدا ہے
2021,2007,1996	(شعری پراگا)	ہر دھکھدا پنڈ میرا ہے
2000,2003,2009	(شعری پراگا)	بول مٹی دیا بادی
200,2003,2010	(شعری پراگا)	اگن کتھا
2005,2006,2009	(شعری پراگا)	خیر پنجاں پانیاں دی
2006,2008	(شعری پراگا)	دھرتی ناد
2006,2012	(شعری پراگا)	پھلاں دی جھا نھر
2008,2014	(شعری پراگا)	پاردشی
2014,2015	(شعری پراگا)	من تندور
2021,2010	(شعری پراگا)	مور پنکھ
2023	(شعری پراگا)	خیر پنجاں پانیاں دی
2017 دو وار	(شعری پراگا)	گلنار
2018,2019	(شعری پراگا)	راوی
2019	(رُباعیاں)	سندھوردانی
2019	(شعری پراگا)	من پردیسی
2021	(شعری پراگا)	نُرتال
2021	(شعری پراگا)	چرخوی
2021	(رُباعیاں)	پتے پتے تلکھی عبارت
1999	تیج پر تاب سنگھ دے نو نوچتراں نال	کیمرے دی اکھ بولدی (نثر)
2021,2005	(شعری پراگا)	شاہ مکھی وچ: خیر پنجاں پانیاں دی
2019	(شعری پراگا)	راوی
2021	(شعری پراگا)	نُرتال
2022	(شعری پراگا)	گلنار
		ہندی:
2022	(شعری پراگا)	آدھار بھومی
2024	(شعری پراگا)	مر گا ولی
1992,1994,2001	(شعری پراگا)	لکھاری دیاں مرتب کیتیاں کتاباں: نُرغ سمندر
1996,2021	(شعری پراگا)	دو حرف رسیدی
2014,2021	(شعری پراگا)	تاریاں دے نال گلاں کردیاں

گوربھجن گل

اُلٹھا:

محمد آصف رضا

پنجابی لوک وراثت اکادمی

لدھیانا

MIRGAWLI
Collection of Punjabi Ghazals

By

© **GURBJAJAN SINGH GILL**

113-F, Shaheed Bhagat Singh Nagar,

Pakhawal Road, Ludhiana-141013

E-mail: gurbhajansinghgill@gmail.com

Ph: 98726-31199

First Edition in Shahmukhi

2 May 2024

Transliteration:

Mohd. Asif Raza

Price : ₹ 200 (INDIA)
\$ 10 US

Sole Distributor
Singh Brothers
City Centre, Amritsar

پنجابی لوک وراثت اکادمی
لڈھیانا

عالم لوہارتے شوکت علی دے ناں
(جیہناں دے گیت سُن دیاں آسیں جوآن ہوئے)

تے

لنگھ گئے دریاواں ورگے

پیارے بھاء جی

کرنل (ڈاکٹر) گردرشن پال سنگھ وڑتیج (لڈھے والا وڑتیج، گوجرانوالا)

پیارے باپو جی سردار گریچن نت (منڈی بُورے والا)

بھاء جی سردار بلدیو سنگھ لڈھانا

بھین جی راج تے نرنر کورنت

دے

نام

جیہناں نے میری شبد یا ترا

نوں

ہمیشہ اشیر واد دے کے

اگے ٹرن دی نرنتر پریرنا دتی

میں حاضر ہاں

1971ء میں پہلی نظم لکھی سی بنگلا دیش جنگ بارے۔ دوہاں ملاں بچ اکونعرہ بلند ہو رہا سی۔ ”ہندوستان کچل دیو“ پاکستان بچ تے ”پاکستان کچل دیو“ بھارت بچ کچلن دا جذبہ سانجھا سی۔ لگدا سی دوہاں دے کچلن دی بھاونا نال لوک کچلے جانے سن۔ حکومتاں تاں ادوں وی اج وانگ کوچدھاری سن۔ اس دن توں لے کے اج تیک ایہی کوتا بار بار لکھ رہیا ہاں۔

ہُن مرگا ولی دی گلن کراں ایہہ کتاب کیہ ہے؟ کوئی بھارت نہیں۔ بالکل اوں، جوں سادمرادے بندے گلاں کردے نیں۔ گھر دے جیاں نال۔ زبان دا کوئی اولہا نہیں پاردرشی زبان۔ میرے پہلاں چھپے غزل سنگریہہ ہر دھکھدا اپنڈ میرا ہے، ’من دے بوہے باریاں، ’مور پنکھ‘ اتے ’گلنار‘ وی عام سادی زبان بچ ہن۔ ڈکھ سکھ کرن والا انداز آتم چنتن وی ہے۔ آتم الاپ وی محبت وی، ذات توں کائنات تیک داسفر وی۔

مرگا ولی دی سر جنا کردیاں میں سچیت پدھرتے کوشش کیتی کہ اوہ گلاں کراں جو اکثر غزل وچ نہیں کیتیاں جاندیاں۔ راج ستا دی بے رحمی، اتہاس دی نشاندہی، زندگی نوں کھجبل کردے سوال اکثر اسیں نال جاندے ہاں۔ غزل پولا پولا مال کھاندی ہے اتے غزل گو وی کالیاں عینکاں لا کے ہی حقیقت نوں دیکھدا ہے۔ دستانے پا کے سر پلوسدا ہے۔ میں کوشش کیتی ہے کہ اس پراگے بچ ننگی اکھ نال سچ دے روبرو ہوواں۔ بیانیوں پاٹے ہتھاں دے نال میرا سر پلوسن والا بابل تے میری ماں میری غزل دے انگ سنگ تڑے۔ دھرتی ماں دی پیڑ وی بولے میرے نال نال۔ میری زبان نوں وی گواچدے

شہداں دا بھنڈار ملے۔ دھرتی دی زبان نہ گئے۔ شہر ساڈی سادگی نوں کھا کے ڈکار وی نہیں
 ماردا پر اسیں اس بے رحمی توں دھرتی وی بچاؤنی ہے اتے ماں بولی وی۔ ابھی ساہت دا
 دھرم ہے۔ دھرم کئیہ ہے؟ اخلاق کئیہ ہے؟ سنگ مرمر دے خلاف کچے ویڑھیاں دی ونکار
 حاضر سی، میری پچھلی کتاب گلنار وچ

کچے ویڑھیاں نے جیہڑا سانوں سبق پڑھایا
 سانوں اڑے تھڑے ویلے سچیں بڑا کم آیا

آڈاں بنیاں تے دوڑدے نہ اسیں کدے ڈگے
 سنگ مرمر اُتے سانوں ٹرنا نہ آیا

میرے سجن تے جگت پر سدھ کتھاوا چک گیانی پنڈر پال سنگھ جی اک دن مینوں دس
 رہے سن کہ مرگ جنگل دا تیز طرار دوڑن والا جی ہے۔ پتلی، باریک سنویدنا والا۔ دھرتی
 پیٹھ بھوچال آؤن توں پہلاں صرف مرگ نوں ہی پیہ لگدا ہے۔ جنگل جگت لگے تاں
 مرگ ہی سبھ توں پہلاں نیڑ لے پانی وچ جل سماھی لالیندا ہے۔ باہروی دشمن تے اندر
 اگن جال دوہاں جالاں توں بچن لئی سنویدنا ہی کم آؤندی ہے۔ ایہہ غزلاں اس پرسنگ ج
 تہانوں پڑھدیاں سما نکال دی اگن دے سیک دا وی احساس ہووے گا۔ ’مرگاولی‘ سماجی
 تبدیلی دی پیشینگوئی نہیں، صرف کوشش ماتر ہے۔

میری مرگاولی دا دھرم لوک مکھی بھادنا دا پرکاش ہے۔ ہنیرے دے خلاف چانن دی
 ترشول۔ میں کوئی وڈا انقلابی سورما شاعر نہیں ہاں، عام شہد سادھک ہاں، پر اپنے کلام وچ
 چورنوں چورتاں کہہ سکدا ہاں؟ میرے باہل گورونانک دیو جی نے جے راجے نوں شینہ
 تے مقدم نوں کتے کہن دا حق پنج صدیاں پہلاں لے لیا سی تاں اُس دے سکھ ٹوں وی
 ہُن ایہہ حق ورتن دا پورا اختیار ہے۔

جانو! اس کتاب ج میں بڑا ہی گھٹ بولیا ہاں! شہد ہی بولی گئے اتے میں لکھی گیا۔
 پنجاب ایگریکلچرل یونیورسٹی، لدھیانہ توں 2013 وچ ریٹائر ہون بعدوں میں کجھ

سماں گورو کاشی یونیورسٹی، تلونڈی صابو (بٹھنڈہ) بیچ ڈائریکٹر (یوجنا تے وکاس) وجوں گزاریا۔ اُس علاقے دے سادمرادے لوکاں دیاں انیک اکتیاں اتے سمسیاواں گھر گھر کے میریاں غزلاں بیچ ڈھل گئیاں ہن۔ نرمے کپاہ تے ادھارت آرتھتاتے اُس دی تباہی نال ٹھڈی سماجک بنی وی مینوں سمجھ نہیں سی پینی بے میں استھتے نہ جاندا۔

دیش بدیش بیچ وسدے سچناں دے بلاوے تے کئی وار پردیس رٹن وی میرے تجربات نوں امیر کر گیا ہے۔ ایہہ وی ترل روپ بیچ میری سرجنا اندر آن وڑدا ہے۔ میں شکر گزار ہاں اپنے وڈے ویر پروفیسر جسونت سنگھ گلن اتے پروفیسر سکھونت سنگھ گلن دا جیہناں نے وشلیشنی اکھ بخش کے مینوں ایہہ شہد پروسن دے قابل بنایا۔

میں دعویٰ نہیں کردا پر حقیقت ایہہ ہے کہ میرا سچا پر یوار سماجک ذمہ واری نوں سمجھ کے ہر قدم تریا ہے۔ ایہہ غزل سپرا گادی اُسے ذمہ واری دی ہی تصدیق ماتر ہے۔ تہاڈی محبت میری طاقت ہے۔ میری کوشش ایہی رہے گی کہ محبت بیچ کمی نہ آوے۔ میرا یقین ہے کہ قلم دا دھرم حق سچ انصاف دے پہریدار رہنا ہے۔ میں ایہی کوشش کیتی ہے۔ تسیں کتاب پڑھ کے دسنا کہ میں کتنا کو صحیح کیہا ہے۔

گورو بھجن گل

سارنی

- 13 عقلاں والے کدھر ترپے بھاشن جھاڑی جانڈے نیں
 14 بھیل بچ پھیر حاضر ہے درونا چار یا
 15 دیوے نال طوفان لڑائی کردا کردا ہار گیا ہے
 16 پانی پہریدار چغیرے، برکھ اکھا نہیں گھبراؤندا
 17 ست سمندر پار گواچے پھر دے ہاں
 18 رنگ کیوں ٹھہرے مصور بتر، متھے لیکاں واہیاں لئی
 19 اج اٹھدے سویرے تیرا آیا سی خیال
 20 حامی نہ انکار کریں توں کیوں ایداں سرکار وانگراں
 21 اگے اگے سی چٹھے پانی، جان دی خاطر دس کیہ کردے
 22 امبراں وچ تاری لگنی نہیں، جے کھنھاں وچ پرواز نہیں
 23 بنسری وچ پھوک ماریں، دے توں اس نوں نغسگی
 24 ویکھ لو جی، ساڈے ہونڈیاں، سچ نوں اتھے ڈن ہونڈے نیں
 25 انقلاب دانعرہ لایا، سیس تلی تے دھریا نہیں
 26 توں مینوں جین جوگا چھڈ، رہندا مار دے مینوں
 27 منزل ول نہ جاوے، مترا راہ نہیں ہوندا
 28 غیراں توں خبراں ملیاں نے اپنے وی شہرچ آئے نیں
 29 رُس گیا دل ہُن کدوں توں مناویں گا
 30 جی آیاں نوں آکھن دے لئی ہر واری مسکان نہیں ہونڈی
 31 شیشی اندر کس دا چہرہ، میرے تے کیوں ہس رہیا ہے
 32 راتیں برکھ اُداس بڑے سی، لہدے پھر دے چھاواں ٹوں
 33 کیہ دساں مہکندڑے یارو، ہُن تاں چیتا بھل جاندا ہے
 34 اک دُوبے دی چھاویں رہیے، آجا بیٹھ اُداسی دھوئیے

35 جھیل دے پانی بچ چہرہ اپنا کیہ نکلیا
36 سمندر جد کدے پھنکاردا ہے
37 تیرا ہسنا بہار دیندا ہے
38 چلو چلو جی، دھرتی پیریں جھانج پائیں، نچے گائے
39 من وچالے توں بھلا کداں دی واہی لیک ہے
40 زندگی کیتا توں مینوں، سچ دے اج رُو و
41 ایہہ ساری شان تاں دستار دی ہے
42 دہشت دا کوئی دھرم نہ ہوندا، ایہہ تاں نھیرا گردی
43 روح دی توئی خود ٹکاؤنی پیندی ہے
44 چلوڑیے کہ منزل دور بھوایں
45 ایہہ نہ سمجھیں میں تاں صرف لکھاری ہاں
46 کالے کافر پہن رہے میں دھوبی دھوتے چنے بانے
47 جو حالے چپ نہیں، ایہہ وی زبان رکھدے نہیں
48 سینہ تاہیوں تان برابر رکھدے ہاں
49 ساڈے ہوٹھاں نالوں چکھے اے زہر دا گلاس
50 بدل بن کے اڈیا پھر دیں، کن من کن من و رہیا کرتوں
51 اکو ویڑھے چوگ چگدیاں چڑیاں رنگ برنگیاں نہیں
52 من دا ویڑھا مہک گیا ہے
53 میں اپنے آپ توں آکھاں مکمل ہون نہیں سکنا
54 میں بدقسمت اوہ پُتک ہاں جس نوں توں تے پڑھیا نہیں
55 لوکتتر بن گیا ہے ویکھ لو داداگری
56 دل دی گچھری بچ اج میرا یار آیا
57 ظلم جبر دا قہری چہرہ جریا جاندا نہیں
58 منگاں جے تیتھوں خود کدے جیون ادھار دے
59 گھر گیا جی، بھر گیا جی، قوم دا کردار ہے
60 توں چھیڑنہ دل دیاں طرہاں توں، ایہہ ساز و جاؤن اسان نہیں

61 چنڈے میریے نہ ہوویں کدے اپنی وی اُداس
 62 ہُن زندگی وچ کوئی تھوڑ نہیں، ملے توں مگروں ایوں گدرا
 63 جردا جردا مر نہ جاواں، ستا درد جگاؤندے رہنا
 64 شہر بن گیا لکڑ منڈی تھاں تھاں ویکھو لگے آرے
 65 مٹیا درد لے دا جڑ کے پر بت جیڈا ہوسکدا ہے
 66 آجاتینوں بات سناواں ہُن نی کوئل کلیے
 67 تیرے نیم نشیے نیناں وچ میں ڈہیاں ہونخور جیہا
 68 ہوٹھاں اُتوں چپ دے چنڈرے کھول دیا کر
 69 بیانا پھر، تیری مٹھی اندر کل سنسار نہیں ہے
 70 دُور دیس پردیسوں ہُن تُوں، سبھی جہی مسکان بھیج دے
 71 اچ ہی ہُن لے، جو میں کہنا، کل دا کوئی اعتبار نہیں
 72 کس تُوں اِس پل کیہ پگدا ہے سمجھو ایس کہانی تُوں
 73 تینوں اِس دا علم پتہ نہیں، ہے کہ نہیں
 74 ہو گیا مینوں بھلا کیہ ہو گیا
 75 رہن دیا کر، کیوں چچھدا ہیں، مُڑ مُڑ کے توں درد کہانی
 76 سر خداں جاں چونک چڑستے، وردی وچ جو دسدے نیں
 77 جے دڈھ دی راگھی پلٹیاں تُوں ہی پہریدار بٹھاؤ گے
 78 نین جدوں برسن لئی ترسن، اوہ پل کدے نہ آوے ربا
 79 سہم دی گچھڑی چ چڑی وی نہ چوکدی
 80 اِس واری نہ دل دے آکھے، دیوے بال دیوالی تُوں
 81 راجیاں دے پت راجے بن گئے، گھاہیاں دے پت گھاہی نیں
 82 اچ پاپ والی جنج گھروں اپنے ہی چڑھی
 83 وقت دے اِس قافلے نوں واچنا نہ سرسری
 84 عجب ہے ایہہ غضب وی ہے، دھرم دی سوداگری
 85 جبر صبرا ذکر ہمیشہ تر دا نالوں نال سدا
 86 میرے ویرو، ماں پپو جانیو، اگے لگیا جال نئی

87 بھل گئی پرواز مینوں جام کیوں پر ہو گئے
 88 جدوی تکلیا تے انج لگیا میرے چار چنیرے خوشبو
 89 دھرتی اُتے سدا ہنیرا رہنا نہیں
 90 مہکدا گلزار چاہے مر گیا
 91 سجننا تیرا بول تکھیرا، چیر جسم توں پار گیا
 92 برکھ بروٹے چیک رہے نیں کیوں نہیں سندا مالی ٹوں
 93 کتھے وسدے بھیت نہ سدے، ایداں جین آسان نہیں
 94 خوشبو، چار چنیرے خوشبو، روح توں روح وچکار فاصلہ
 95 ٹگڑے ٹگڑے دل دے ورتے جوڑو گے تاں جان لوو گے
 96 نظر تیری دی عنایت، ویکھ کیہ کجھ کر گئی
 97 تیرے نیں سپنا بن جاں، دُبداد تر دا
 96 من وچ آوے جاں پھر آوے دھرتی پٹھ بھوچال ہی
 99 مہنگے وسر، سونا، گہنے، رنگ برنگ جال کڑے
 100 ڈور نہ نبھیں کدے میرے پراں ٹوں
 101 کالی بولی رات سراس تے، دیوا بال بنیرے دھریے
 102 زندگی دے ساز نوں سر کردیاں گزری اے رات
 103 زندگی ٹوں ورن دا الزام میرے ناں کرو
 104 دھرتی وی بد رنگ ہے، امبروی کالا ہے
 105 جے ٹوں سبھ کجھ سو پنا تقدیر ٹوں
 106 ڈیرہ لا کے بہہ نہ جاوے، ساڈے پنڈتکمرار دا موسم
 107 اک چشمہ بھٹیا، دل دے برابر ہو گیا
 108 کس دھرتی نوں اپنی آکھاں، کس نوں دل دی بات کہاں
 109 میں چاہاں رات رانی بن کے آویں
 110 درد سمندر بھاف بنے تے اتھرو بن کے ورھ جاندا اے
 111 اوہ تاں کیول چولا بدلے، کون کہے ماں مر جاندی ہے
 112 دینا کانگڑ وچ بہہ لکھیا، کیہ ایسا پروانے تے

عقلاں والے کدھر تڑپے

عقلاں والے کدھر تڑپے بھاشن جھاڑی جانڈے نیں
چار گھرانے ونبال پچھے، وطن 3 ما جاڑی جانڈے نیں
پر ماتھ دا دیندا ہوکا، نظراں صرف پدارتھ تے
عقلاں دی پوتھی چوں باندر ورقے پاڑی جانڈے نیں
گھر وچ روشندان کھڑکیاں، چانن خاطر شیشے وی
خودتوں ڈردے مارے لوکیں پردے چاڑھی جانڈے نیں
باغبان بے نسلے ہو گئے، دھرم کرم دے ناں تھلے
نفرت دی اگ اندر پھل تے کلیاں ساڑی جانڈے نیں
گیان اتے وگیان دے ناں تے امبر کیتا چھاننیاں
چندرما تے منگل خاطر، دھرت پچھاڑی جانڈے نیں
لوکنتری لیا اولھے، دیکھو کیہ کجھ واپردا
رکھوالے ہی چور لٹیرے سنسد واڑی جانڈے نیں
اپنی ماں توں توڑ وچھوڑا، ہیج پرائی بولی دا
بال بچپنا سامھن والے، شبد لتاڑی جانڈے نیں

بھیل بچہ پھیر حاضر

بھیل بچہ پھیر حاضر ہے درونا چاریا
میں دراوڑ ایکلویا، توں براہمن آریا
پھر انگوٹھا منگدا ہے، دکھشنا وچ ویکھ لے
چُپ کیوں، توں بولدا نہیں، موسیٰ بنواریا
ایزیاں صدیاں توں مگروں، پھیر اوتھے ہی کھڑاں
گھوردا مینوں اہے وی دھرم وید اچاریا
تیسرا نیر لیاقت، تیرے متھے دا شنکار
کھڑگ بھج بنیا رہیں نہ پودھیا باکاریا
میں عقل منگاں تاں کس توں، نہیر گھمن گھیر وچ
چور، گتی نال رلیا تیسرا اخباریا
توں کدے سی ڈھال بنیا، دھرم دھرتی پاکا
باز توں چڑیاں نوں خطرہ، پھیر گلگی دھاریا
لکھ رہیا سہرے قسیدے، لے وظیفے بھر گیا
قلم دھاری ویکھ لو ہُن بن گیا درباریا

دیوے نال طوفان لڑائی

دیوے نال طوفان لڑائی کردا کردا ہار گیا ہے
سچ پچھو تاں روں دا پھمبا، ہستی قیمت تار گیا ہے
دھپتے چھاں وی میرے انگ سنگ، دکھتے سکھ وی میری شکتی
میں کیوں ڈراں ہنیرے کولوں، بھاویں ایہہ ہنکار گیا ہے
شام ڈھلے کیوں تڑ جاندا ہیں، سورج وانگوں مار کے بُلک
تارے راتیں پچھدے تیرا کدھر محرم یار گیا ہے
اک دوجے نُوں جو دلبریاں دیتیاں سی اوہ لیراں ہویاں
روح دا کورا وستر، تیرا اِکو شبد لنگار گیا ہے
یاداں دی کنی نوں پھڑکے، نقش گواچے لہدا پھرداں
ویکھ کیوں پر پینا پنچھی دور دُمیلوں پار گیا ہے
ویکھ لوو سنسار میرے گھر کھول جاڑے آ بیٹھا اے
تلیاں تلیاں کینیاں بٹیاں، وٹیاں سنے ڈکار گیا ہے
آساں دی تند ٹٹ گئی جاچے، کندھاں دُسدیاں نے دسیا
پُت پردیسی گھرنوں باہروں، کُنڈے جندرے مار گیا ہے

پانی پھریدار چھیرے

پانی پھریدار چھیرے، برکھ اکلا نہیں گھراؤندا
اس توں میں وی لواں حوصلہ، درد جدوں ہلے کر آؤندا
شام سویرے نویں کروئل، آس دی ٹاہنی انج لہراوے
نت نیسی قادر جیوں مینوں، لاگے بہہ کے گیت سناؤندا
جس دھرتی نوں میں نہیں تکیا، نہ ہی شاید کدے ہے چتوی
سمجھ نہ پیندی، کیوں ہر واری، اوسے دا ہی سچن جگاؤندا
شہر نواسی ہو گئے بھاوے اندروں حالے پنڈ نہ مریا
ہتھ ارداس بچ جڑ جانڈے ویسا کھ بچ جد بدل گھر آؤندا
بلدے کھنہاں والا پنچھی، اڈا اڈا ایہہ کہندا ہے
برکھ وھونی دھرتی اُتے رب وی کہندے پیر نہیں پاؤندا
دیکھ شریںہہ کنج پت جھڑتے، وجد بچ آ پھلیاں چھنکاوے
ایسے گیت الہی دی رب، برکھی بہہ کے طرز بناؤندا
ہر حالت وچ کھڑ کے رہ تے رکھ حیاتی گھمدا پھریا
کندھ تے ٹنگیا ٹائم پیس وی ٹک ٹک مینوں ایہہ سمجھاؤندا

ست سمندر پار

گلدرنگن دے ناں..

ست سمندر پار گواچے پھردے ہاں
خود نوں لبھدے پھردے کنے چر دے ہاں
ماں ہی چیتے آوے جاں پھر دھرتی ماں
وچ مصیبت جد وی آپاں گھردے ہاں
چت بے چین اداسی، گھمن گھیری وچ
پتہ نہیں کس خاطر دوڑے پھردے ہاں
وچ وچالے ہاں نہ گورے نہ کالے
کداں دسیئے آپاں کیہڑی دھر دے ہاں
جڑھ توں ہین برکھ دی جُونے ہاں پے گئے
ٹاہنی نالوں پتیاں وانگوں کردے ہاں
من مستک وچ کننا گُجھ ہے انچاہیا
خود نوں کیہیے، آپاں کول ہردے ہاں
ہس کے ویکھ منا لے رُسیا سجنان ٹوں
دیکھی پھر توں کنی جلدی وردے ہاں

رنگ کیوں تھڑے مصور مترا

پیارے رنجودھ سنگھ پر یوار دے ناں....

رنگ کیوں تھڑے مصور مترا، متھے لیکاں واہیاں لئی
بے پرواہا رنج بلہارے جاواں، لا پرواہیاں لئی
ساتھوں رب کہاویں تے یب پاویں گلے لئی ساڈے
ظالم نوں پروانگیاں کیوں تھان تھان گڈیاں پھاہیاں لئی
راج گھرانیاں خاطر تیرے سبھ دروازے گھلدے نیں
بند کیوں ہو جاندے نیں ایہہ، گر مارگ دے راہیاں لئی
دولتمند نوں ہور مشیناں ونڈی جاویں دولت لئی
گھنڈیاں کیوں نیں ربیاں حالے، ساڈے پنڈ دے گھاہیاں لئی
دل دی دولت کھلر چلی، روح نوں غربت گھیر لیا
تن میرے نوں جھورا لگا، کجھ مرلے سرساہیاں لئی
قلم دوات ڈسکدی دیکھی کچے گھر دے ویڑھے وچ
دیش آزاد غلام بچپنا، ترسے قلم سیاہیاں لئی
ٹٹی منجی وان پرانا، گانڈھے لا لا ہمھ گئے ہاں
ہُن تے صرف سہارا اٹاں رکھیاں دا ہی باہیاں لئی

اچ اٹھدے سویرے تیرا آیا

اچ اٹھدے سویرے تیرا آیا سی خیال
جھولی بھر گئی ہے میری سوہے سوہے پھلاں نال
ہور سارے ہی سوالاں دے جواب میرے کول
کلا حل ہی نہ ہووے، تیری چُپ دا سوال
راتیں ویکھیا میں چن، ٹکی رات سی چفیر
جاپ امبراں بچ لے کے پھریں موتیاں دا تھال
اوس خط نوں وی کدے پڑھ لیا کر جانے
جیہڑا لکھیا میں کنی واری ہنجوآں دے نال
تینوں پہلی واری سپنے بچ ویکھیا سی جدوں
لگا کنی سوہنی ویل بھری موتیے دے نال
آ جا زندگی نوں ہوکیاں دے قہر توں بچا
ایہہ تے منگدی ہنگارا تیتھوں ہاڑھ تے سیال
پت جھڑ توں پھٹارا تے پھٹارے پچھوں پھلن
پھلاں پچھوں پھل پینیں، تیرے میرے سنگ نال

حامی نہ انکار کریں توں

حامی نہ انکار کریں توں کیوں ایذاں سرکار وانگراں
اس رشتے نوں چکی پھر داں میں صدیاں توں بھار وانگراں
کم دی خبر کدے نہ کوئی، دُنیا بھر دا رول گھجولا
کیہ دساں میں من دی حالت، ہو گئی ہے اخبار وانگراں
کمبدی ٹاہنی اتوں اڈ گئے ویکھ پرندے، ڈر کے سارے
دل دی بگل دے وچ جیہڑے، رہندے سی پرپوار وانگراں
رد دے دا سُن لیندا جے محرم میرا کول بیٹھ کے
مہنگے موتی کنج پروندا، میں ہنجوآں دے ہار وانگراں
کنا چانن، اگنی، طاقت، اندر تیرے کنے سورج
اپنے اندر کیہ کجھ رکھیا، توں بجلی دی تار وانگراں
اکھاں میٹ لوواں تے دسدی، تیری صورت جگنو جگدے
نگی اکھ نوں خبر نہیں ہے، اُن دسدے سنسار وانگراں
یاد تیری دا پلو پھڑ کے، ہُن وی بھٹکن توں بچ جانان
جیون دی رن بھومی اندر، توں ہیں کرشن مرار وانگراں

اگے اگت سی پچھے پانی

اگے اگت سی پچھے پانی، جان دی خاطر دس کیہ کردے
دوہیں پاسیں موت کھڑی سی، دس توں کس دی حامی بھردے
ست ندیاں تے ست سمندر، اُس توں ڈوگھے نین بلوری
دل دریا توں اگے جا کے، ایہہ سارا کجھ کیداں تردے
شام ڈھلی پرچھوویں لمے، رات پئی تے جگ پئے دیوے
پون وگی تے لاٹاں ڈولن، جیکن اوہ سی ہو کے بھردے
ڈاڈھا گورھا گھور ہنیرا، من دے اندر شور ہتھیرا
چپ دا چار چنیرے جنگل، ایسے چپ توں رہے ڈردے
توں تے حکم چڑھا دتا سی، سکھر چوبارے پہنچو سارے
بن پوڑی توں آپے دس توں، قدم اتانہہ نوں کتھے دھردے
منڈی دے وچ آس دے پنچھی، پیلی وچ امیدیاں مونییاں
رات ہنیری اندر جگنو، جے نہ مچدے، دس کیہ کردے
گتتی بنھی، غم دی بکل، بیٹھے پے پچیاں وانگوں
ہو کے، ہاوے تے ادریویں، میرے سارے ہانی ٹھردے

امبراں وچ تاری لگنی نہیں

امبراں وچ تاری لگنی نہیں، جے کھنھیاں وچ پرواز نہیں
قبراں جیہی چُپت کیوں چہرے تے، ہے بند زبان، آواز نہیں
کاواں دی اصل حقیقت نوں، توں جاندیاں وی چُپت رہندیں
سچ بولن توں گھبرا جانا، اس دھرتی دا انداز نہیں
چڑیاں وی جس توں سہمدیاں، نہ سُنیں اپیلاں رحم دیاں
ایہہ شکرہ آدم خور جیہا، چوٹی تے بیٹھا باز نہیں
غرضاً لئی فرض بھُلا بیٹھاں، میں ہولی ہولی غرق گیاں
میں تاہیوں چُپت چُپت رہندا ہاں، اُنج تیرے نال ناراض نہیں
میری چُپت توں جو مسمار کرے، تے روح میری سرشار کرے
ساہاں وچ صندل گھولے جو، کیوں وجدا اک وی ساز نہیں
ایہہ سارا کھیل رچایا ہے، چوراں تے سادھاں رل مل کے
سبھ جان دیاں وی چُپت بیٹھے، ہُن ایہہ گل لکواں راز نہیں
توں مان مرتبے گُرسی تے، کلنی دا قیدی بن بیٹھا
جو سچ دا مارگ چھڈ جاوے، پھر رہندا اوہ جانباہ نہیں

بنسری وچ پھوک ماریں

بنسری وچ پھوک ماریں، دے توں اِس نوں ننگی☆
اک لت دے بھار بانساں بہت کیتی بندگی
رکدی ویکھیں، سنیں توں آپ گاؤندی کائنات
انج ہی پُجھلاں چ بھردی مہک وی تے تازگی
میں تھلاں وچ بھٹکلیا ہاں، اج تیکر تھلاں کتھلاں،
نہ کوئی منزل ملی نہ ختم ہوئی تشنگی☆☆
پون ہے، ایہہ کون ہے جاں من میرے دی بھٹلنا
مکدی نہیں انت پینی، روز دی آوارگی
تیز تکھی دھار تے نہ تور توں تلوار تے
بہت مہنگی پین والی مینوں تیری دل لگی
چوہے دوڑاں دا سکندر، جت کے چوہے سامان
اصل شکتی سہج تردی آدمی دی سادگی
میں کسے منڈی وکاؤ مال ورگا کیوں بناں
اُس نے میرے توں ہے کھوہنی، اکھ تے مردانگی

☆ سکھیتا۔ ☆☆ پیاس

دیکھ لوو جی، ساڈے ہوندیاں

ہر وندر ریاض پر یوار دے ناں.....

دیکھ لوو جی، ساڈے ہوندیاں، سچ نوں اتھے ڈن ہوندے نیں
ظلم زبردے ڈیرے میتھوں، کلیاں کتھے بھن ہوندے نیں
کندھاں کرن چغلیاں اکثر، وطن میرے وچ سنیا سی پر
امریکہ وچ اکھیں تھکیاں، پوناں نوں وی کتن ہوندے نیں
چندر بنسی، سورج بنسی، ماواں ہی تاں ہن جم دیاں
دھیاں دی تھاں پتر ہی کیوں، اکھ دے تارے چن ہوندے نیں
سسیس تلی تے دھردے، مردے، چونک چڑستے دیوے دھردے
ایس نسل دے پتر دھیاں، سچیں مچیں دھن ہوندے نیں
توں ملیا، دل ہولا کیتا، ہن میں دیکھیں تیز ترانگا
دل دریائی ہڑھ دے پانی، کلیاں کتھے بنھ ہوندے نیں
بھردے جائے چپ چپتے، سویاں دے دن روز دیھاڑی
چھلک رہے نیناں دے کجے، اوداں کتھے بھن ہوندے نیں
وقت دکھاوے شیشہ سبھ نوں، دیکھو جاں نہ دیکھو مرضی
روح دے داغ تے میلے چہرے، اوداں کتھے من ہوندے نیں

انقلاب دا نعرہ لایا

انقلاب دا نعرہ لایا، سیس تلی تے دھریا نہیں
ایسے کر کے حکمران وی، کزنکا ماتر ڈریا نہیں
کنڈھے کنڈھے تڑدے تڑدے، مارگ دسدے ہوراں نوں
آپ کدے شوہ ساگر وچ جو اک وی تاری تریا نہیں
ساڈے سبھ دے اندر کدھرے حاکم چھپ کے بیٹھ گیا
بند کمرے توں باہر کدے اُس پیر اگانہہ نوں دھریا نہیں
بحث کردیاں عمر گزاری، عقلاں نے مت مار لئی
جس نوں آپاں دشمن کہیے، تاہیوں ساتھوں مریا نہیں
سُنیا سی کہ پاپ دا بھانڈا بھر جاوے تاں ڈُٹ جاندا
عجب سرور ڈوبے نہ جو، آکھے پورا بھریا نہیں
اوس جرم دی سزا بھگلتا سبھ توں اوکھا چاپ رہے
جیہڑا ایس جنم وچ اج تک، سونہہ میری میں کریا نہیں
تور معنی تڑدا ہووے، کلکل کلکل لہر لہر
میرے دیس پنجاب چ ہن تاں اک وی ایسا دریا نہیں

توں مینوں جین جوگا چھڈ

توں مینوں جین جوگا چھڈ، رہندا مار دے مینوں
میرے چوں میں مُکا دے، تے نواں وستھار دے مینوں
مجت سانجھ لے توں، جت دے تمنغے میں کیہ کرنے
میرے نیڑے رہیں توں، ہار دی مہکار دے مینوں
جوانی ٹھر گئی، بے حرکتی ہے، جذبیاں ہینی
لگن دے دے ایہناں توں، اگتے انگیار دے مینوں
توں مینوں شاستر توں توڑیا تے جوڑیا کتھے
زنتر جین خاطر شبد جیہے ہتھیار دے مینوں
میں ساری دھرت دی اگنی پج خود نوں بھسم کیتا ہے
نظر بھر ویکھ مینوں، دُھکھ رہیاں، ہُن ٹھار دے مینوں
میں ٹاہنی نال جڑیا رہن دا اقرار کردا ہاں
توں میتھوں پھل لے جا، صرف مکھے خار دے مینوں
میرے برکھاں دے پتر، ٹاہن اج کل بہت سُنے نیں
خُدا یا رحمتاں کر، پنچھیاں دی ڈار دے مینوں

منزل وں نہ جاوے

منزل وں نہ جاوے، مترا راہ نہیں ہوندا
تیجے نیتر والا تاں گمراہ نہیں ہوندا
غفلت مارے بندے اکثر کہندے سُنیاں
تُوں ہی کردے، میرے توں تے آہ نہیں ہوندا
آزادی آزادی گاؤندے تھکّ چلے ہاں
طوق غلامی والا گل چوں لاہ نہیں ہوندا
زندہ دل دے اندر تردا ہور بڑا کجھ
تیرے میرے وانگوں، کلا ساہ نہیں ہوندا
اپنی چند نوں آپے کتنا سوکھا نہیوں
سچ پچھو تاں ایسا چرخہ ڈاہ نہیں ہوندا
دُوجے دے مُونہہ پاؤنا، اپنا روپ سمجھ کے
خود توں ٹٹن والا سبھ نوں تھاہ نہیں ہوندا
میں میری توں اپنی تیکر گھمی جائیے
گھسن گھیری نالوں وڈا پھاہ نہیں ہوندا
فنکاراں سنگ یاری لالے، جان لئیں گا
گدّی اُتے بیٹھ کے بندہ شاہ نہیں ہوندا

غیراں توں خیراں ملیاں نہیں

غیراں توں خیراں ملیاں نہیں اپنے وی شہرچ آئے نہیں
ایداں وی سُنیا لوکاں توں، خشبویاں نال لیائے نہیں
لمھہ لینا رڑک سمندراں چوں جو مانک موتی مہنگا ہے
عرشاں تے دھرت پتالاں وچ تسیں ہر تھاں پھرے لائے نہیں
کیداں دس چھپ کے رہ سکدے، ایہہ عشق، مشک تے چاننیاں
ایہہ مہکاں نوں توں دس بھلیا، بئی کس نے جنڈرے لائے نہیں
اس اوپریاں دی دھرتی تے، کوئی اپنا مر کے ملدا ہے
جے دم وی آؤندے انج لگدا ایہہ اپنے نہیں، پرانے نہیں
تُوں دل دا حال سنا دیویں، جھجکیں نہ سگئی محرم توں
وطنوں توں تیرے مگرے ہی، پوناں دے سنہے آئے نہیں
تیرے ہی دل دروازے تے، اج تک میں جنڈرا حکلیا نہیں
تاں ہی تے اندر آ وڑیاں، اتھے باقی بار پرانے نہیں
پردیساں وچ وی ڈھونڈ لیا، اسیں روح دے سجن بیلی تُوں
سرنواں وی نہ دسیا جس تے سو سو بھیس وٹائے نہیں

رَس گیا دل ہن

رَس گیا دل ہن کدوں توں مناویں گا
کریں اقرار، کدے رَس کے نہیں جاویں گا
عُمر ا تے نگھ چلی، گن گن تاریاں
مک چلی چند ہور کنا تڑفاویں گا
بے پرواہا دسیں بیڑی دے ملحا میری
بھنورا چ جان پھسی پار کدوں لاویں گا
نیتراں دے کھوہے خالی، نظراں سوالی دس
ملیاں نوں یگ بیتے، پھیرا کدوں پاویں گا
اوڑ ماری دھرتی دے وانگراں تریڑی چند
دل دی بگچڑی نوں پانی کدوں لاویں گا
میریا توں پورنا وے، جا میتھوں دور نہ وے
سُندراں دے محللیں کدوں اکھ جگاویں گا
اودری مدھولی چند، سکھوں ہولی ہوئی پنچ
مر مک چلی ہور کنی کو مکاویں گا
کس کے اُمید والی کنی میں وی پھڑی ہوئی
کدوں میری سُنیں گا تے اپنی سناویں گا

جی آیاں نوں آکھن دے

ملکیت بو پارائے دے ناں

جی آیاں نوں آکھن دے لئی ہر واری مسکان نہیں ہوندی
ہر ونگار، چنوتی مترو، ہر من وچ مہمان نہیں ہوندی
توپاں تے بندوقاں بھاویں ازلاں توں ہی چل رہیاں نیں
دیکھ لوو جی حاکم کولوں، سچ دی بند زبان نہیں ہوندی
روح دے کھیڈ کھڈونے ویتچے، بن پیسے توں نگدم نقدی،
دل دربار بنا او بھولے، سچ دی کوئی دکان نہیں ہوندی
توں داڑو دے لورچ آکے، سڑکاں اتے بڑھکاں ماریں
تیرے ورگے اندر شیشہ، خود دیکھن لئی جان نہیں ہوندی
سنگ مرمر تے سونے والے محل منارے ہو سکدے نیں
گر دے شبد بنا او بھلیو، توماں دی کوئی شان نہیں ہوندی
شبد، وچار لیاقت بینی اچ وی موئی، کل وی موئی
صرف بھلیکھے پالن والی قوم کدے بلوان نہیں ہوندی
ورثے دا سویمان ضروری، پر ہمت وی اوئی لازم
ساہاں باجھیں نرچند پوری، وچھلی وچ وی تان نہیں ہوندی

شیشے اندر کس دا چہرہ

شیشے اندر کس دا چہرہ، میرے تے کیوں ہنس رہیا ہے
جو کچھ میں اِنج تیک لکایا، بول بول کے دس رہیا ہے
مارو تھل وچ کالے بدل، عجب کرشمہ، ایہہ کیہ ورہدا
اِن ددھ موتی گنتوں باہرے، نینوں ساون وِس رہیا ہے
ورہیاں بعد محبت چیتے آئی، مینوں ایہہ کیہ ہويا
چان وئی روح دا جلوہ، گلوکڑی وچ کس رہیا ہے
عجب قہر، ایہہ نیم زہر، کیوں انگ انگ تے جاوے چڑھدا
اگ دی عمرے سڀ لڑیا سی، اوہی مڑ کے دس رہیا ہے
بے ہوش ہے، کچھ نہیں چیتے، پر میرے اندر کچھ تردا
نال محبت جیکوں کوئی، میریاں تلیاں جھس رہیا ہے
مٹک چاننا، آل دوآلے، روح وچ ایہہ کیہ، گوڑھ ہنیرے
میرا محرم، ایداں کر کے، خوشیاں نوں کیوں کھس رہیا ہے
میں کدھر نوں تریا جاواں، جل تھل، دلدل چار چفیرے
پچھلا قدم گواچ رہیا ہے، اگلا پیٹھاں دھس رہیا ہے

راتیں برکھ اُداس بڑے سی

راتیں برکھ اُداس بڑے سی، لہندے پھر دے چھاواں نُوں
روگ ویوگ دا کھاوے جیکوں، کلم کلیاں ماواں نُوں
پہلی وار ملے سی جتھے، اج وی نگرےاں مہکدیاں
آپاں بھلن بھلا گئے بھاویں، سچناں اوہناں تھواں نُوں
تن تے من وچکار ہمیشہ اوہ دھرتی وی ہوندی ہے
جتھے ملدی عجب چاننی، پالنہارے چاواں نُوں
ایس شہر وچ پکیاں سڑکاں، راہ بھلن جاندا ہاں اکثر ہی
بھلدا نہیں میں پیریں گاہیاں، پگڈنڈیاں تے راہواں نُوں
رشتے ناطے اصلی طاقت، پڑھ توں میرے ہنجوآں چوں
پتھر دی اکھ ویکھ سکے نہ، دل دے ہاواں بھاواں نُوں
ولی قندھاری والی برتی، تیرے وچ وی جاگ پئی
تاہیوں مٹھی دے وچ بنھنا چاہویں توں دریاواں نُوں
دل دیوار اُسار نہ ویرا، اُس نے پکی ہو جانا
کداں چھاتی نال لگاویں گا توں بھجیاں باہواں نُوں
چل پتے بن جائیے مڑ کے، مینہہ وچ بھجیے پہلاں وانگ
اک دوجے نُوں پھیر بلائیے، لے لے کچیاں ناواں نُوں

کیہ دساں مہکنڈرے یارو

سکھ دھالیوال دے ناں

کیہ دساں مہکنڈرے یارو، ہُن تاں چیتا بھل جاندا ہے
ایہہ من چنچل، کنا شوہدا، موہ ملیا تے ڈُکھ جاندا ہے
کہن امولک دل دا سودا، اس دی قیمت کیہڑا پاوے
توں ویکھیں تاں ڈھیری ہوکے، پیار دی تکرڑی تُل جاندا ہے
اک پنوں کیہ کنے رانجھے، یوسف ورگے، مرزے موئے
عشق سمندر وچ بلبلا، چھلاں دے وچ زل جاندا ہے
اوہی حرکت، اوہی لہراں، کالی چٹی چڑی تھلے
نیناں توں نیناں تک ہر تھاں، اُن دسا اک پل جاندا ہے
تیری روح دا رنگ بلوری، نزل جیوں بھر وگدا چشمہ
جسماں نوں چھڈ، دل وچ میرے، دُھراندر تک گھل جاندا ہے
پچھوں تے پروئے ورگا، کجھ نہیں دسا، دھپے چھاویں
من دے محرم باجھوں تن تے، ایہہ وی جھکھڑ بھل جاندا ہے
مٹی دے دیوے وچ بتی، تیل مجبتی منگدی تیتھوں
بھل نہ جاویں، ایس بناں ایہہ، پل اندر ہوگل جاندا ہے

اک دو جے دی چھاویں رہیے

ست بیرتے تیچ پرتاپ سنگھ سندھو دے ناں...

اک دُو جے دی چھاویں رہیے، آ جا بیٹھ اُداسی دھویئے
آپو اپنے من دی مٹی، کیٹھے، بھنیے، مُڑ کے گوئیئے
شبد وچارے راہ وچ رہ گئے، سنگدے مردے دس کیہ کردے
آ ایہناں وچ جان پروئیے، ہُن ہی تریئے، اگے ہوئیئے
ایہہ جیون شطرنج دی بازی، بن کھیڈن توں آپاں ہارے
آ ہارن دا جشن منائیے، گھل کے ہسیے، کاہنوں روئیئے
کیہ کرنے دُنیا دے میلے، وِن سونے درد جھیلے
یاداں دی کنی نہ چھڈیئے، اک دو جے دے نینیں کھویئے
جس رشتے دا نام نہ کوئی، چتودیاں من کھڑ پڑ جاوے
آ ایسے محبوب دی خاطر، رل کے تیل بروہیں چویئے
انواہی اک لیک وچالے، لنگھنا چاہیا، لنگھ نہیں سکیا
بن ملیا توں ساجھی دھڑکن، آ جا دوویں اک ساہ ہوئیئے
لنگھ گئی ریل مسافر بیٹھے، ٹیشن اُتے کلم کلے
آ جا تریئے رل کے دوویں، منزل دے کجھ نیڑے ہوئیئے

جھیل دے پانی چ چہرہ

جھیل* دے پانی چ چہرہ اپنا کیہ تکیا
آدمی ہیں، ریس کر، بن بولیاں اس آکھیا
روشنی توں وی کتے سی پاردرشی نیر صاف
ویکھیا اک وار تاں بس، بس ویکھدا ہی رہ گیا
جم جاندی ہاں سیالاں وچّ میں وی برف بن
تُوں جدوں آؤندا نہیں، نزدیک میرے اُس کیہا
میرے کنڈھے پُھلّ بوٹے، وگ رہی نزل سمیر
میری روح دے گیت نوں برہمنڈ سارا گا رہیا
ہور لوکاں واسطے میں صرف نتری جھیل ہاں
میں تیری کوتا، غزل جاں گیت لکھ لے بھولیا
توں تاں من دی لہر وانگوں انگ سنگ میرے سدا
لکھ سکیں تاں اوہ سخن لکھ، جو اچے ہے ان کہیا
میرے پچھے، بہت پچھے، برف دے ان مک پہاڑ
ردد اوہناں دا میرے ساہیں زرنتر گھلّ رہیا

پھیر نورو نور سی، مخمور سی، دل تے بدن
بولیاں بن جد سنائی اوس پوری وارتا
جد محبت نال اس نے نظر بھر کے دیکھیا،
اوس چچھوں یاد نہیں، مینوں کہ اس نے کیہ کیا؟

* بلوندر سنگھ کابلوں، سنگرام سندھو، بلجیت پندھیر اتے اویناش سنگھ کھٹکھوٹرا
دے سنگ لیک لوئیس کیلگری دے کنڈھے بیٹھ کے

سمندر جد کدے پھنکاردا ہے

سمندر جد کدے پھنکاردا ہے
اوہ بیڑے ڈوبدا ہے، ماردا ہے
اوہی پھر شانت ساگر ہون ویلے
کروڑاں بیٹیاں نوں تاردا ہے
میں خود وی آپ اکھیں ویکھیا ہے
کہ طاقتور کوں ہنکاردا ہے
تُوں کس دے جال وچ اُلجھی نی جندے
ایہہ ماہی گیر دو جے پار دا ہے
ایہہ جیہڑا چوگ چگدے موتیاں دی
پرندہ اوپری جیہی ڈار دا ہے
ہزاراں زخم کھاہدے دل مرے نے
اجے وی باز نوں لکاردا ہے
میں دل دریا نوں جیکر پار کیتا
ایہہ سارا کرم اُس اقرار دا ہے

تیرا ہسنا بہار دیندا ہے

کلدیپ گلن پر یوار دے ناں

تیرا ہسنا بہار دیندا ہے

چُپ رہنا تاں مار دیندا ہے

برکھ نویاں کرومبلاں خاطر

زرد پتے اُتار دیندا ہے

تیر سینے میرے نوں چمدے نہیں

ویری کتنا پیار دیندا ہے

نقد سودا ہے تیغ تے ترنا

وقت کس نوں اُدھار دیندا ہے

پھیر میرے تے پیار والی نظر

تیرا تگنا خمار دیندا ہے

کہیے پت جھڑ نوں جیکر جی آیاں

وقت آپے بہار دیندا ہے

نھیر بکل بچ لبیندا دھرتی نوں

سورج آ کے اُتار دیندا ہے

چلو چلو جی، دھرتی پیریں جھانجر پائیے

چلو چلو جی، دھرتی پیریں جھانجر پائیے، نچے گائیے
سورج ٹکا، چن دی داؤنی، تاریاں رانی ہار بنائیے
اگے تڑیے، تیز تراری، زندگی نوں اپرام نہ کریے
پوناں تے اسوار مسافر وانگوں رہندا سفر مکائیے
پھل کلیاں وچ گھل مل جائیے، پہلوں اپنے نقش مٹائیے
شام سویرے خوشبو چھیے، رنگاں نوں گلوکڑی پائیے
آ جا میری محرم بن جا، پوڑی پوڑی دل وچ لہہ جا
گنج لے میرے کھلے رکھیے، نی رشتے دی پون سلائیے
در دیوار نکھیڑ نہارے، تینوں مینوں، سھناں نوں ہی
روح دروازے کھلے رکھیے، جد چت چاہے آئیے جائیے
ساہاں نال کرنگھڑی پالے، مینوں وی توں نال رلا لے
میں وی دل دریا ترنا ہے، تیرے انگ سنگ نی مرگائیے
جے نہ من پردیسی ہووے، کوئی وی تھاں پردیس نہیں ہوندا
آپ سمجھیے پہلاں ایداں، مگروں دنیا نوں سمجھائیے

من وچالے توں بھلا کداں

من وچالے توں بھلا کداں دی واہی لیک ہے
ٹھیک نوں وی غلط مینیں، غلط آکھیں ٹھیک ہے
تیریاں ہوٹھاں دی تھرکن، بے بسی اپنی کہ بس
باہر آؤنوں سہکدی ہے، دل بچ گوگنی چیک ہے
زندگی جے بے مزہ ہے، جان لے توں اس طرحاں
خول وچ بند ہو رہیاں ایہہ اوس دی تصدیق ہے
میری روح دی ویدنا تے جذبیاں دی سرخ لاٹ
توں کوں سمجھیں گا تیرے کول بس تکنیک ہے
ایہہ پُرانے بولل پل، ورق نے اتہاس دے
جان دے کیہڑا پرندہ، پنڈ دا وسنیک ہے
جیوں سرور وچ تر کے سکیاں مرغابیاں
شبد رنگن توں ویہونا، کیوں بھلا بھجینیک ہے؟
زہر دا کچکول خالی کر دیاں گا ٹھہر جا
ویکھدی رہ اے حیاتی حالے پہلی ڈیک ہے

زندگی کیتا تُوں مینوں

زندگی کیتا تُوں مینوں، سچ دے اج رُوہو
حق تیرے تے گواچا، ہو گیا ہاں سُرخرو
نظر بھر نہ ویکھیا تُوں، نہ محبت نہ خلوص
اس طرحاں ہويا نہیں سی، میں کدے بے آبرو
توں ہمالہ ہون دا جے مان کردی، پھیر سُن
میں تیری ٹیسی توں پیٹھاں، کر لیا تڑنا شروع
جس طرحاں سایہ میرا، اج کہہ گیا اے الوداع
نہ دکھائیں خون دا رنگ، اس طرحاں چھا گورو
انھیاں گلیاں دے وانگوں، انت نہ کوئی پڑا
ایس منزل ول دس توں، کملیا کیہڑا ترو
ہم سفر رہنا توں میری، آس دی کنی دے وانگ
جسم تاں مٹی ہے آخر، اج نہیں تاں کل بھرو
تُوں میرے ساہاں بچ گھل جا، مہکدی جیکوں رویل
ہوکیاں دے نال جداں، آکھ دے واگورو

ایہہ ساری شان تاں

ایہہ ساری شان تاں دستار دی ہے
جو بخشش بیکساں دے یار دی ہے
تسیں ارداس کریو، سنبھل جاواں
حُدی دی ناگنی پھنکار دی ہے
تھاڈے آسرے زندہ ہاں، اوداں
روزانہ موت واجاں مار دی ہے
جے میری گلّ نہیں سُدی تاں سمجھو
رکاوٹ روح دے اُتلے بھار دی ہے
ایہہ چوگا جگدیاں وچھڑی ہے ڈاروں
وچاری کوچ پر بت پار دی ہے
نویں سورج مہماں روز نویاں
جوانی کون آکھے، ہار دی ہے
تسیں وشواس کریو مہربانو
مجت دُبدیاں نوں تار دی ہے

روح دی تونبی خود ٹیکاؤنی

منجیت تے اقبال ماہل دے ناں

روح دی تونبی خود ٹیکاؤنی پیندی ہے
اپنے من دی تار ہلاؤنی پیندی ہے
سارا دن تلوار دھارار تے تڑ تڑ کے
راتاں والی نیند کماؤنی پیندی ہے
دل توں بھار اتارن خاطر ہمسفرو
کندھاں نوں وی بات سناؤنی پیندی ہے
چند ستارے توڑن خاطر امبر توں
سپنے ورگی پوڑی لاؤنی پیندی ہے
کلم کلے سکھر سوارا بھلیں نہ
آپے اپنی گھوڑی گاؤنی پیندی ہے
اندروں کوچن خاطر کوڑ کباڑے نوں
من مندر وچ جھاتی پاؤنی پیندی ہے
سرداری نوں لین لئی گرجھن سیہاں
پہلاں سر دی بازی لاؤنی پیندی ہے

چلو تریئے کہ منزل دور بھادیں

چلو تریئے کہ منزل دور بھادیں
بڑا چر بہہ لیا رُکھاں دی چھاویں
چلو کہ شبد جڑیئے، ارتھ پیئے
گواچے پھرن کیوں اکھر بھلاویں
سکھاوے کون تینوں حکمرانی
جدوں گرسی دے نیڑے پہنچ جاویں
توں اڈن ہاریا بھلیں کدے نہ
ہمیشہ دھرت رکھے اصل تھادیں
ایہہ تیرا وت پرکھن واسطے ہے
ملے جو حسن، طاقت، ناں تے ناویں
ہمیشہ لوک نیں بھردے ہنگارا
جدوں وی چوٹ توں ڈنکے دی لاوے
حکومت پاس جے توپاں بندوقاں
کھلوندے سورمے ہی ایہناں ساہویں

ایہہ نہ سمجھیں میں تاں صرف لکھاری ہاں
کرجمیت بٹر دے ناں

ایہہ نہ سمجھیں میں تاں صرف لکھاری ہاں
ہر پل بدیاں دی جڑھ کٹدی آری ہاں
زندگی نوں اپرام کدے میں کردا نہیں
نویں سفر دی ہر پل نویں تیاری ہاں
میرے ماں پیو شبد سلامت رہن سدا
اس کر کے ہی بھر دا سدا اڈاری ہاں
حق سچ، انصاف رمایا ساہاں وچ
تاہیوں کلا لکھاں اُتے بھاری ہاں
گیت، غزل تے کوتا لکھنا شوق نہیں
دھرم پچھانن ورگی ذمہ واری ہاں
جے میرا اک شبد کدے وی ڈولے تاں
میں مجرم ہاں، لعنت دا ادھیکاری ہاں
توں میرا وشواس ہمیشہ چکھدا ایں
میں تاں ویرا نانک دا درباری ہاں

کالے کافر پہن رہے

کالے کافر پہن رہے نیں دھوبی دھوتے چٹے بانے
عقلاں تے وی قابض اوہی، جیہناں دی کوٹھی وچ دانے
بابے نانک ٹھیک کہا سی، زوریں دان منگدیاں بارے
راجے شینہہ مقدم کتے، کد سدھرن گے زر جروانے
اک اک پلن ہے موت برابر، لیرو لیر دوس تے راتاں
تکڑے ہور وی طاقتور تے لےسے ہو گئے ہور نتانے
مندر مسجد گر گھر سارے، ایہہ کیہ سودا وچ رہے نیں
کفر وکھ کے آکھی جاون، اُس داتے دیاں اوہی جانے
ساڈی دھرتی ڈول گئی ہے، لگراں پتے ہوا نے جھبے
اُکھڑے آس امید دے بوٹے، فقراں امبر تنبو تانے
زور جبر نوں سہندے سہندے، بہت گزاری عُمر ابا
ہُن دس ہور کیویں ایہہ ذریعے، تیری آس تے رب دے بھانے
گُرسی ول نوں اہل رہیا اے، ہر گھوڑی دے مگر وچھیرا
آزادی تے قابض ہُن وی، ٹوڈی پتر راجے رانے

جو حالے چُپ نیں

جو حالے چُپ نیں، ایہہ وی زبان رکھدے نیں
اکلے تیر نہیں، ترکش کمان رکھدے نیں
ادوں سرہند نوں وی کجھ کو پل تہہ تیغ کردے
ستائے لوک جد کھچ کے میان رکھدے نیں
اوہناں نوں مہرباناں وچ کیوں شمار کراں
جو خواب نوچدے، مٹھی چ جان رکھدے نیں
ضمیر اپنی رکھدے نیں رہن کرسی لئی
پتہ نہیں جسم کنج پھوکی ایہہ شان رکھدے نیں
نہ پیٹھ دھرت ساڈے، غائب سرتوں امبر ہے
کہ حاکم ویکھ لو کنا دھیان رکھدے نیں
شکاری جال لا کے چوگ پا بھرما رہیا اے
پرندے چال دا کنا گیان رکھدے نیں
کیویں ہے روشنی دلکش تے جگمگ میخانے
سجا کے زہر دی کیداں دکان رکھدے نیں

سینہ تاہیوں تان برابر

صاحب تھند دے ناں....

سینہ تاہیوں تان برابر رکھدے ہاں
مر مگن دی بان برابر رکھدے ہاں
گندل وانگوں کچیاں تاں نہیں دوستیاں
دشمن دی پہچان برابر رکھدے ہاں
عقل چھری نوں تیز کرن لئی ہر ویلے
شبد گورو دی سان برابر رکھدے ہاں
گہر گہبھیر نہ رہندے شام سویر کدے
چاواں نوں دی بان برابر رکھدے ہاں
لوہا ڈھلے کٹھالی، تد کرپان بنے
کرپا دی وی پان برابر رکھدے ہاں
مڑھک سلامت رکھن دے لئی دھرتی دی
مان سدا زمان برابر رکھدے ہاں
انکھ بچاؤن دی خاطر ڈھال ضروری ہے
بھتھے وچ وی بان برابر رکھدے ہاں

ساڈے ہوٹھاں نالوں

ساڈے ہوٹھاں نالوں چکھے اَجے زہر دا گلاس
اسیں جاگدے جیوندے، ہے ہُنگاریاں دی آس
رَبّ جانے کدوں مُکّنی کھڑاواں دی اڈیک
اک مُکّدا تے شروع ہوندا دوجا بنواس
ایہہ تاں عمراں دے سودے، چل کرینے سنبھال
تیرے ساہاں بچ گزاراں، ملے چنے وی سواس
اسیں اپنے حساب کدے روند نہیوں مارے
کھیڈ سُتھری توں ڈولیا نہ اَجے وشواس
میری دھرتی ہے ماتا، میرا بابل آکاش
مینوں دُھے چھاویں ایہی سدا دین دھرواس
ایہہ تاں تیری میری سیما آہ جو خداں سرخداں
ایتھے لکھاں نیں پاتال ایتھے لکھاں نیں آگاس
سُن، آکھیا فرید کاگا چُجھ نہ توں مار
ایہناں نیناں وچ جیوندی، پر ملنے دی آس

بدل بن کے اڈیا پھر دیں

بدل بن کے اڈیا پھر دیں، کن من کن من و رہیا کرتوں
دھرتی، جنت، پرندے منگدے، جل تھل مہیل کریا کرتوں
ایہہ دھرتی، ایہہ جنگل نیلے، امبر چن ستارے سارے
تیری خاطر برہمنڈ سارا، مرگا چنگلیاں بھریا کرتوں
سورج تیری مٹھی اندر، دھرتی تیرے پیراں تھلے
چور جھلاوے سگل بنسپت، ایویں نہ پھر ڈریا کرتوں
کلے دی پرکرا کردے، عمر گزار لئی کیوں ساری
متھ لے منزل شیر جوانا، پیر اگانہہ نوں دھریا کرتوں
ایہہ چھتری جو تیرے سرتے، سمجھیں نہ ایہہ ساتھ سدھیوی
ویکھ برکھ توں مارو تھل دے، ہر موسم نوں جریا کرتوں
دو جتی وچ ہر پل رہ کے، آدرشاں دی لیہوں لہہ کے
فرض وساریں غرضاں پچھے، جیندے جی نہ مریا کرتوں
جت نہ سکلیا و شو سکندر، پورس اُسدا گھوڑا پھڑیا
لوک سمندر انگ سنگ تیرے، اس اندر وی تریا کرتوں

اکو ویڑھے چوگ چگدیاں

اجیت بھٹھل پر یوار دے ناں....

اکو ویڑھے چوگ چگدیاں چڑیاں رنگ برنگیاں نیں
سوچدیاں، اک شکرے نے کیوں، جاناں سولی ڈنگیاں نیں
اپنے تن دی رکھی لئی بے چُجھاں ہی کم آئیاں نہ
پھر تاں ایس حیاتی نالوں، سجنوں موتاں چنگیاں نیں
اپنے اصلی رنگ سلامت رکھنا دھرم برابر ہے
ایس لئی ہی دم گورو نے قسماں ساتھوں منگیاں نیں
ساڈے پتر دھیاں بن گئے ورمی دے رکھوالے کیوں
استھے وسدی ناگن نے ہی ساڈیاں پُشتاں ڈنگیاں نیں
چندرما جاں منگل اُتے، آپاں جا کے کیہ لینا
اس دھرتی نہ اُگیاں حالے رتجھاں سونے رنگیاں نیں
تیراں ونیا بابل میرا، کھیتاں اندر فکر کھڑے
پیریں دھوڑی جتی بھیڑی، چار چغیرے تنگیاں نیں
خورے کد پت جھڑ دے مکروں، لگراں پُھٹن، خبر نہیں
جیوں جمے ہاں، حالے تک تاں، ساریاں ٹاہناں تنگیاں نیں

من دا ویڑھا

من دا ویڑھا مہک گیا ہے
ہُن ہی تیرا خط ملیا ہے
وگدی پون مگر نہیں جانا
میں سدھراں نوں ورج لیا ہے
رنگ تے خوشبو کون نکھیرے
ایہہ توں بالکل ٹھیک کہا ہے
درد اُدھارا کہہرا منگے
ہر من ہی بھریا بھریا ہے
لمی چُپ تے ایڈے جندرے
دل دے اندر کیہ دھریا ہے؟
جی کردا اے پار کرن ٹوں
ایہہ جو اگنی دا دریا ہے
کئی واری سمجھائی رُوح نوں
درد سمندر کس تریا ہے

میں اپنے آپ ٹوں

میں اپنے آپ ٹوں آکھاں مکمل ہو نہیں سکنا
کہ سبھ کجھ وکھ کے، اینا وی غافل ہو نہیں سکنا
میرے ساہاں چج ہوئے، پیڑ متھے، کسک دل اندر
اکلا جسم تاں جشناں چج شامل ہو نہیں سکنا
میں اپنے ازم تے آپے ہی پھریدار بہنا ہے
پتے دربانیاں توں کجھ وی حاصل ہو نہیں سکنا
کسے دوجے دی خاطر میں پواں بلدی چچا اندر
ایہہ کہنا سہل ہے پر، کرن مشکل ہو نہیں سکنا
چلو اخلاق نوں تے دھرم نوں کہیے کہ مڑ آؤ
ایہہ جو توں آکھدیں ایہی تاں فاضل ہو نہیں سکنا
میں کسی تار تے تریا وی جاواں نہ کدے ڈولاں
اسمبھو ہے تڑے رہنا، مسلسل ہو نہیں سکنا
ایہہ دل درویش ورگے، موج اندر بہت کجھ کہندی
ٹھاوے سادگی، اینا وی، پاگل ہو نہیں سکنا

میں بد قسمت

میں بد قسمت ادہ پُستک ہاں جس نوں تُوں تے پڑھیا نہیں
شبد نگینے ان ورتے نوں دل مندری وچ مڑھیا نہیں
قلم کٹار بنی میں دیکھی، پچھ لو دینے کانگڑ توں
جس دے اگے اورنگزیب جیہا ظالم وی اڑیا نہیں
کٹ کے مٹی گنن ویلے، خون پسینہ وچ پیندا
چک تے دھر گھمیا راں آدے، اک وی بھانڈا گھڑیا نہیں
سیس تلی تے دھرن توں پہلاں، دیپ سیہوں بکاری نے
شاستراں دی کری سرچنا، ایویں کھنڈا پھڑیا نہیں
بند بند کٹواؤنا اوکھا، کہنا بہت سکھالا ہے
منی سنگھ نوں وقت نے ایویں، کلغی دے وچ جڑیا نہیں
سچے پکے رنگ وچ رنگیا، مینوں دھری بابل نے
ایسے کر کے رنگ بازاری، میرے من تے چڑھیا نہیں
میری پٹھ تے میرے پُرکھے نانک، بلکھا، وارث نے
ایویں تاں ہر نھیری اگے چھاتی تان کے کھڑیا نہیں
کاڑھنیاں وچ دُدھ تے جذبے کاڑھ کاڑھ ماں دتے سی
غزل میری وچ تاہیوں کچا شبد کدے وی وڑیا نہیں

لوکتتر بن گیا

راجندر تے رستم گل دے ناں...
لوکتتر بن گیا ہے ویکھ لو داداگری
ٹنگدے سولی تے پہلاں، پھیر دندے دلیری
سازشی ماحول اندر ہو رہیا وشواس گھات
دھرمسالیں پیٹھ دھرمی کر رہے نیں چاکری
جاہراں دے ہتھ چابی امن تے قانون دی
راہ جیہناں نوں سوئپ دتی آپ آپاں راہ بری
ویکھ لو کلجگ دا پہرہ، کھول اکھاں ویکھ لو،
کالے دھن دے واسطے چٹے دی ہے سوداگری
توں کہیں ہر وار ہی پنجاب سولی اتے کیوں
سمجھیا کر ایس دے تاں خون وچ ہے نابری
مرن والے مر گئے، پھر ٹوڈیاں دا راج بھاگ،
بھولیا او پنچھیا، ایہہ جال دی کاراگری
چھتر سرتے، چور جھلن، کوچ سونے تار دا
بہت کجھ دیوے حکومت جے کروگے مخبری
تیرے بھانے بے عقل، پر فرض نوں پہچان داں
پتھراں دے شہر تاں ہی کر رہاں شیشاگری
صبر اگے جبر ہارے، پچھ لے اتہاس توں
ہاریا سی میر منوں ٹٹ گئی سی داتری

دل دی بگچڑی

دل دی بگچڑی بچ اچ میرا یار آیا
بجری سویر جیسے، رنج کے پیار آیا
پون خشبونی لے کے دیکھ میرے دوار آئی
تک میرے نیناں وچ کنا ہے نکھار آیا
تیرا پلو جدوں میرے ہتھ وچوں چھٹیا سی
دل اُتے کنج دساں، میرے کنا بھار آیا
ہس کے توں دتا بن بولیاں ہنگارا جدوں
آپ ہی توں جان کنا چین تے قرار آیا
تیرا ایہہ سنیہا کہ میں انگ سنگ ساتھ تیرے
سوچ سوچ، سوچ کنا جند نوں خمار آیا
میں تاں سرکنڈے وانگوں دریا دے کنڈھے کھڑاں
چلو جی، جیوندیاں بچ ساڈا وی شمار آیا
پہلی تے بوڑھی نوں اڈیک تیری اچ وی ہے
آویں پیا آویں، جدوں تیاں دا تہار آیا

ظلم جبر دا قہری

ظلم جبر دا قہری چہرہ جریا جاندا نہیں
روز دیہاڑی ہُن تان ایداں مریا جاندا نہیں
ست پتتاں دے تارو اتھے آ کے ہار گئے
ریت چھلاوے اندر تان ہُن تریا جاندا نہیں
حق سچ انصاف دی خاطر کنج منصور بناں
زہر پیالہ ہوٹھیں ہے، گھٹ بھریا جاندا نہیں
دل اندر دھسدے جائے، پل پل بیٹھاں نوں
اک وی قدم اگانہہ نوں تاہیوں دھریا جاندا نہیں
دھرتی پُتر بیئے، تینے ظالم اگے جی
ایس طرحاں دا کرم کیوں ہُن کریا جاندا نہیں
عجب طرحاں دی دہشت اُس دے چارچفیرے ہے
من دا سکھنا بھانڈا ساتھوں بھریا جاندا نہیں
بنھ کلیرے بیٹھی، کنج کوآری دھرکن نوں
تختہ تخت بنائے توں بن وریا جاندا نہیں

منگاں جے تیتھوں خود

منگاں جے تیتھوں خود کدے جیون ادھار دے
منیں نہ، چنا بچ گیا، رہندا وی مار دے
جے سواس بچ گئے، ایہہ وی نچوڑ لے
میرے چوں میں ٹوں مار کے، ڈُیاں ٹوں تار دے
ایمان دھرم وسیچیا، کردار کھر گیا
کاہدے لئی جسم سامھیا، ایہہ وی لنگار دے
دستار تاں یقین سی، کیوں بھار سمجھنیں
کاہدے لئی چکی پھر رہیں، اس نوں اتار دے
تتلی دے کھنھ نوچدیں، بھورے نوں ورجدیں
باغاں بچ کتھوں آگئیں راکھے بہار دے
میرے وڈیرے اُجڑے، چھڈیا سی نارووال
خواباں بچ درد قائم حالے اوس پار دے
حیران، پریشان ہے، اپرام زندگی
اُلجھے نے وال ایس دے، زُلغاں سنوار دے

گُھر گیا جی

گُھر گیا جی، بھر گیا جی، قوم دا کردار ہے
پُچھدے مینوں اہے وی، کون ذمہ وار ہے؟
ساڈیاں سمیاں دے سبھ یوسف وکاؤ ہو گئے
ہر گلی ہر موڑ بنیا مصر دا بازار ہے
پُچھدے نیں یار بیلی اچ کل کیہ کر رہیں
شیشاگر ساں، اچ کل پتھر دا کاروبار ہے
راہ دسیرا ہون دا میں بھرم کیسا پالیا
رات دن ہی سرت میری چونک دے وچکار ہے
اوہ وراثت ہُن وی میرے خون وچ جاگے کتے
جس دے اک ہتھ وچ پرانی دوسرے تلوار ہے
نہ کتے ارداس کوئی، نہ دعا نہ کامنا
شکر لوکیں کر رہے نیں، بادشاہ بیمار ہے
میں تیری ہر پیرٹوں شہدیں پردواں گا حضور
دور اپنے نال میرا عہد ہے، اقرار ہے

توں چھیڑ نہ دل دیاں

توں چھیڑ نہ دل دیاں طرباں توں، ایہہ ساز و جاؤن اسان نہیں
دل سبھ کجھ خود ہی کہندا ہے، بس لگی صرف زبان نہیں
نہ کجھ پل اٹھنا بہنا ہے، میں پکا اتھے رہنا ہے
توں چت وچ مینوں تھاں تاں دے، میں کجھ پل دامہمان نہیں
خشبوئی ورگی ہستی ہاں، تیرے نیناں وچلی مستی ہاں
نہ منگاں دھرتی رہن لئی، تے سر اُتے آسمان نہیں
میں دل دریا دے وانگ وگاں تے ہر پل سورج وانگ جگاں
دھرتی نوں بھراں کلاوے میں، اک بندہ ہاں، بھگوان نہیں
توں نکوے نکوے دیویاں توں ہی گل کر کے ہنکار کنیں
سورج دی لاٹ بجھا دیویں، توں ایڈا وی طوفان نہیں
ہر کوئی پھر دا گھبرایا، پُچھدا ہے کتھوں کیوں آیا
فکراں دا تانا تنیا ہے، کیوں چہرے تے مسکان نہیں
میں دل دی دولت ونڈ دیاں، تے خالی چادر چھنڈ دیاں
کجھ موڈ دیا کر واپس وی، میں اپنا وی دھن وان نہیں

جندے میریئے نہ

جندے میریئے نہ ہوویں کدے اپنی وی اُداس
تیری مر مَنک جاوے، ساری بھکھ تے پیاس
سانوں ساریاں نوں گھیردی ہمیش کالی رات
چڑھے رات تپکھوں دن، سدا رکھیں وشواس
ایس زندگی نوں تیرے ہی پیار دا سہارا
تند جڑی رہے سدا، ایہی کریں ارداس
مارو تھل وچ ملے جیکوں رُکھ پٹھ سایہ
تھوڑا ملنا وی دیوے سدا چنگا احساس
تیرے ہاسیاں چوں ٹلیاں دا انہد راگ
میری جند نشیاوے، ملے روح نوں وگاس
جیکوں بیلے وچ رانجھنے دی مرلی چ ہیر
کدے مندریں شام جاپے رادھا جی دے پاس
میری ماں نے مینوں آؤن ویلے ایہی سمجھایا
پت پیڑ ٹوں نہ پاویں کدے چپ دا لباس

ہُن زندگی وِچ

ہُن زندگی وِچ کوئی تھوڑ نہیں، ملنے توں مگروں ایوں لگدا
جو بال چراغ توں دھر دتا، اوہ ویکھ نرنتر ہے جگدا
اوہ بول تے اک وی یاد نہیں، خشبوئی اچ تک انگ سنگ ہے
اوسے وِچ چھیاں مار رہیاں، جو عطران دا دریا وگدا
اُس رکھ داناں تے یاد نہیں، توں جس دی نرم کرومبل ہیں
پر پتیاں اندر تکیا میں، اک نور الہی ہے جگدا
تُر جان توں مگروں ایوں لگا، ہُن مُر کے پھیر ادھورا ہاں
پر یاد کردیاں پھر دسدا اوہ مکھڑا سرخ جیہا دگدا
ایہہ موتی مالا گل والی، پل پل دیاں خبراں دیوے پئی
ساہاں توں چوری چوری ایہہ سبھ لیکھا رکھدی ہے شاہ رگ دا
مکھ میدا رلے سندھور جیہا، تک ہو یا دل مضمور بڑا
اکھاں یمنہ دے پانی وِچ جیوں دیویاں دا پرواہ جگدا
کیہ دساں دل دی دھڑکن دا تے کارن اکھیاں پھرکن دا
پر اس ملنی توں مگروں ایہہ میرا تن تندور رہے مگھدا
ایہہ جان دیاں توں امبر وِچ، میں دھرتی اُپر رہندا ہاں
تیرے ہاسے دی چھکار جیہا، کلن تارہ منڈل ہی لگدا
سپنا سی اوہ جاں بھرم نور، اُس پل جو چار چھیرے سی
میں پونجی وانگ سنجال لیا، سچ دسیں تینوں کیہ لگدا

جردا جردا مر نہ جاواں

پروفیسر پریتم سنگھ نائل پریوار دے ناں

جردا جردا مر نہ جاواں، ستا درد جگاؤندے رہنا
ملن ملاؤن ضروری تاں نہیں پر سپنے وچ آؤندے رہنا
ویڑھے وچ رویل دا بوٹا، لا کے رکھنا خوشبو خاطر
پہرہ رکھو سُک نہ جاوے، پیار دا پانی پاؤندے رہنا
تیری میری تار جڑی ہے، ان دسدی ہے، قائم دائم
پوٹے سر تے لائی جانا، ٹنک ٹنک ٹکاؤندے رہنا
گلقدن سرخ گلاب دی مٹھی، سچی خوشبو سانجھ کے رکھنا
ہر ویڑھے وچ دھرتی والیو، داباں قلمباں لاؤندے رہنا
بھلن نہ جاوے پنڈ دا چیتا، دور دیس پردیس چ پھردے
یاداں دے پنکھیر و نوں ایہہ سبق سدا سمجھاؤندے رہنا
اُس منڈی سبھ مال وکاؤ، بندے، دھندے، بچ کے ویرو
رتجھاں دی پھلکاری اتے مور بوٹیاں پاؤندے رہنا
درداں دے دریا وچ ڈُبی، انترمین دی پیڑ غزل ٹوں
سر نہ ڈولے تے بن بولے چپ چپیتے گاؤندے رہنا

شہر بن گیا

شہر بن گیا لکڑمنڈی تھاں تھاں ویکھو لگے آرے
ثابت بندے کدھر تڑ گئے، ٹکڑے ٹکڑے پھر دے سارے
ریل پڑیاں اُپر آ کے کیوں بیٹھے نہیں ان دے داتے
فصل مری دے سوگ بچ ڈُبے، اکھیں اتھرو من من بھارے
شیشے اپر کالکھ ملدی، کیسی ہے ایہہ باندر سینا
چہرہ ویکھن توں انکاری، گل دھرتی دے دانو سارے
مودی خانے دے وچ پڑیاں، زہر دیاں ٹکسالی موہراں
ہر منڈی وچ پھیل گئے نہیں، اس وستو دے تولن ہارے
وقت اسانوں دے جاوے گا اگلی نسل دی خاطر تحفے
وا زہریلی جر جر مٹی، دریاواں دے پانی کھارے
میرے متھے تلخ سمندر، پھٹ سکدا ہے بن کے لاواں
ہو کے ہی ونگار بنن گے، کٹھے جیکر ہو گئے سارے
دھرم ایمان وی لگیا پھردا، لکھ لکھ چٹھیاں کدھر پاواں
کھیڑا در کھڑکاواں ہو گئے پہریدار وی بے اعتبارے
ویکھو اگت بجاؤن دی خاطر، چڑیاں کھنہ بھيوں کے چھنڈن
وقت حساب کرے گا جس دن، مجرم نہ بن جانیو سارے

منیا درد دلے دا

منیا درد دلے دا جڑ کے پر بت جیڈا ہو سکدا ہے
اُس دی اکھ پتھریلی وچوں، اک اڈھ اتھر چو سکدا ہے
توں کہندا اے، اس دھرتی تے، ہُن تے کجھ وی ہونہیں سکدا
میں کہندا ہاں، نشچا کر کے، جو چاہیے اوہ ہو سکدا ہے
اڈا اڈا پنچھی جیکر، بیٹھ گیا ہے بلدے رُکھ تے
سُرخ انگاراں نال کھیڈنا، شوق اولّا ہو سکدا ہے
رکن من رکن من ورہدا ایہہ جل، کرن دیا کر اکھاں وچوں
میرا میل کچھلا من ہے، اک اتھرو وی دھو سکدا ہے
تپدی لوء تے ترفن جلیکن، لکھی عبارت پڑھیا کر توں
تیری میری روح اُن لکھیا، ایہہ اقرار وی ہو سکدا ہے
چونہہ رُتاں توں وکھرا ایہہ ہے، من دی بستی وچلا موسم
کلا بندہ ہنس سکدا ہے، کلم کلا رو سکدا ہے
اوہ پل پھیر کدے نہ آئے، من پردیسی ہوندا جس پل
جتھے آ کے آس دا پنچھی، چانن وچ وی کھو سکدا ہے

آ جاتینوں بات سناواں

آ جاتینوں بات سناواں سُن نی کول کجے
روح تے جسم سنبھال کے رکھیں، پھر دے اتھے پھلیے
توں دھرتی دی جائی، اٹکھ خوراک تیری دا حصہ
توں شکتی تے اٹکھ جوالا، آ جا لٹ لٹ یلے
توں ساہاں دی جھانجر بن جا، لونگ بُرجیاں والا
پیار دے پتر، مہندی وانگوں گھوٹ کے لالے تلیے
آ دھرتی دی بُکل بہہ کے، لینے دُھپ دی چادر
نیم گلابی مکھڑے اُتے سورج کرناں ملیے
اک دُوبے بن اسپن ادھورے، آ جا ہوئے پورے
من دی مٹی سپن بیج کے کھڑیے، پھلیے پھلیے
دس دیا کر خوشبو چپے، جد توں آؤنا ہووے
بہت کلارا ہوندے اکثر سُنے من دی لگیے
رشتے کریں غلام کدے نہ من دی لہر حوالے
دھرت آکاش نیں ملدے جتھے آ جا اتھے چلیے

تیرے نیم نشیے نیناں وچ

تیرے نیم نشیے نیناں وچ میں ڈیاں ہو مخمور جیہا
توں کتھے سانجھ کے رکھیا سی ایہہ عجب نورانی نور جیہا
دل کردے اڈ کے آجاواں، کھنھ لا کے اکھ پکارے وچ
پر اصل حقیقت چیتے ہے، ایہہ پینڈا کافی دور جیہا
توں تکیا پہلی وار جدوں، اوہ پل سن سچی مہک جیتے
تے اس توں مگروں کیہ ہویا، بس جلو سی کوہ طور جیہا
میں ہونٹھ فرکدے ویکھے سی، انج لگیا توں کجھ کہنا ہے
توں چپ رہیں کجھ نہ بولی، پھر جھڑیا آس دا بور جیہا
میں چن دا مکھڑا تکیا ہے، ہن ایہہ گل کھل کے کہہ سکداں
ساہاں وچ تینوں سانجھ لیا، دل تاں ہی کرے غرور جیہا
بے نام محبت ہو سکدی ایہہ ناواں دی محتاج نہیں
یاداں چوں اکثر دسدا ہے، کرناں دا بھرواں پور جیہا
طلباں دے رشتے تھوڑ چرے، ایہہ مر جاون گے ویکھ لوں
کجھ قدم تراں تے بہہ جاواں، ایہہ میرا نہیں دستور جیہا

ہوٹھاں اُتوں چُپّ دے جندرے

ہوٹھاں اُتوں چُپّ دے جندرے کھول دیا کر
من مستک وچ جو وی آوے بول دیا کر
توں دھرتی دی دھی ہیں لیکھا ماواں دھیاں
ماں دی بُکل بہہ کے دُکھ سَکھ پھول دیا کر
اک مسکان اُدھاری دے کے پوناں ٹوں ٹوں
گُل عالم دے سائیں صندل گھول دیا کر
سیت سمندر ڈونگھیاں اکھاں اندر سپنے
نقش گواچن توں پہلاں توں ٹول دیا کر
سارا امبر تیرا، تیرے چند ستارے
مار اڈاری پوناں وچ پر تول دیا کر
مانک موتی مہنگے ایہہ انمول خزانہ
پانی وانگوں اتھرو نہ توں ڈولھ دیا کر
خورے کتھے بہہ کے درد ونڈاؤنا پے جے
دل ٹوں گنڈھاں چپھویاں نہ گول دیا کر

ہیانا پھر

سورجیت سوی دے ناں.....

ہیانا پھر، تیری مٹھی اندر کل سنسار نہیں ہے
اک دوجے دی ایچ کل سانوں، خبرتاں ہے، پر سار نہیں ہے

اک چھت پیٹھ اکٹھے رہیے، پر بیٹیاں وچ ونڈے پئے ہاں
انٹرنیٹ تے گھلداں جو توں، فوٹو ہے، پر یوار نہیں ہے

کھا چلیا ہے سادگیاں نوں، چوہا سائیں بن کے بیٹھا
اپنے تچھے لائی پھر دا، شبھ دسدا کردار نہیں ہے

انتر دھیان نے پتر دھیان، کہندے نہیں پر ایداں مندے
جانی جان ہے گوگل بابا، اس دا پاراوار نہیں ہے

نام جاپ کرواؤن توں مگروں، ننگے ناچ وکھائی جاندا
شرم گھول کے ٹی وی پیتی، روح تے کنکا بھار نہیں ہے

بند کمرے دی چار دیواری، باہر نوں گھلدی کھڑکی اکو
اس تھانیں جو ویکھ رہیا ایں، ابھی گل سنسار نہیں ہے

چووی کیرٹ سچا سونا، سچ وانگوں لے تریا پھر داں
کھوٹ بنا جو گھڑ دئے گہنے، ملدا اوہ سنیاں نہیں ہے

دُور دیس پردیسوں ہُن توں

ہر چند تھند دے ناں....

دُور دیس پردیسوں ہُن توں، سحری جیہی مسکان بھیج دے
دل دی دھڑکن خاطر ہُن توں، کجھ تے میری جان بھیج دے
سُتیاں لمی رات نہ لنگھدی، ناگن وانگوں رہندی ڈنگدی
سورج ورگا سوہا سپنا، اک ادھ تے مہمان بھیج دے
پاکاں دے وچ اٹکے اتھرو، گھڑی مُڑی ایہہ ڈُله ڈُله پیندے
دل دے بوہے پیڑ پراہنی، روکن لئی دربان بھیج دے
تینوں ملے بغیر پریتیاں، دل دا کاسہ سکھ سکھنا
مہکاں دے سرور چوں بھرکے، جو تینوں پروان بھیج دے
پیراں تھلے سفر زنتھر، سورج چند ستارے سارے
پون سواراں خاطر بیبا دھرتی تے اسمان بھیج دے
پُھلکاری دے پُھلاں ورگا، وڻ سو ونا تارا منڈل
سپت سراں سازینے اندر، ایسا قومی گان بھیج دے
کرشن گھننیا، وجد وجنیا، لبھدی پھردی روح دی رادھا
موڈ لیاوے من دا محرم، بنسریاں دی تان بھیج دے

اچھی سُن لے

اچھی سُن لے، جو میں کہنا، کل دا کوئی اعتبار نہیں
دل دی دولت مہنگا سودا، وکدا کسے بازار نہیں
گپت کیمرہ تینوں مینوں، ویکھ رہے، پر بھلیں نہ تُوں
حرکت نوں ایہہ پھڑ سکدا ہے، من وچلا سنسار نہیں
سائبر دا سنسار چھلاوا فائبر رُکھ دے پتیاں وانگ
ایدھر اودھر کا مال اُدھارا، اک دی مول وچار نہیں
نظر، نظریہ دھنلا کردا، چھدا خواب اڈاری تُوں
مکڑی وانگوں بندہ سمجھے، میں تاں اصل شکار نہیں
وٹس ایپ ہے دسی جاندا، نالو نال ہی سبھ خبراں تُوں
میری لوڈ بچ شامل ہن ایہہ ٹی وی تے اخبار نہیں
اے ٹی ایم مشین تے ماپے بن گئے نے سرناوینے ہُن
جو کجھ بچے منگن دیو، بولن دا ادھیکار نہیں
اتھرے گھوڑے اُپر چڑھ کے، ویکھو کتھے پہنچ گیاں
پیراں پٹھ زمین رہی نہ، سر اتے دستار نہیں
ہور کسے نوں کیہ آکھاں میں، ہُن تے آپ گواچ گیاں
بُکل وچ برہمنڈ سانجھا، ہويا کون بیمار نہیں

کس نُوں اِس پل کیہ

کس نُوں اِس پل کیہ پُدا ہے سمجھو ایس کہانی نُوں
رُک رہے کیوں چاٹی اندر، پانی وچ مدھانی نُوں
ساڈے پتر دھیاں کاہنوں بھٹھیں ڈاہی جانڈے ہو
کیوں اُلجھائی جانڈے اگے، پہلوں اُلجھی تانی نُوں
امن امان دھرت تے ہووے، ایہہ وی بہت ضروری پر
من وچلے کوہرام دی خاطر روک دیو ونڈ کانی نُوں
دھرم کرم توں ڈگیا بندہ، مال وکاؤ ورگا ہے
میں ایہہ گلن کولوں نہیں کہندا، پچھ لوو گربانی نُوں
تیرا کوڑا سودا وکدا سچے والے اصلی بھاء
کداں آکھاں شہد کٹوری تیری کھنڈ دی چاہنی نُوں
عمی خوشی دی سانجھی بُکل راجا کہیے نائی نُوں
ان لگ سوٹ کیوں نہیں ملدا، اُس راجے دی رانی نُوں
سیس کٹاوے قلم کراوے، سرب سمیں دی بات کہے
انہد ناد وجاوے، سُن لوُ من دے رُکھ دی ٹاہنی نُوں

تینوں اس دا علم پتہ نہیں

تینوں اس دا علم پتہ نہیں، ہے کہ نہیں، میں تیرے ساہاں وچ وسنا چاہندا ہاں
ان بولے چوں خود توں آپے جان لوں، شداں توں بن تینوں دسنا چاہندا ہاں
سکھر پہاڑی چوٹی پیاں برفاں جیوں، پگھلن مگروں بھاف بنن تے اڈ جاؤن
دھرت تریڑی مسگے گی جد پانی ٹوں، وانگ میگلے گھل کے وسنا چاہندا ہاں
جیوں بھندی بھٹھیری دانے مکلی دے، کھرہ جاندے نیں سیک ملن تے سارے ہی
میل جاوے جے کنکا نگھ دا تیرے توں، باقی عمرہ گھل کے ہسنا چاہندا ہاں
جسم ہمیشہ منگدے رہندے جسموں ٹوں، میرا نہیں دستور کہ چاہواں مٹی ٹوں
توں کستوری مرگنیاں دی نابھی دی، گلوکڑی وچ گھٹ کے کسنا چاہندا ہاں
سورج وی ہمسایہ ماں بیو جایا ہے، چندرما وی انگ سنگ میرے رہندا اے
دوویں اکثر سیوا پچھدے رہندے نیں، تیرے متھے چانن جھسنا چاہندا ہاں
ٹوں بن جاویں دھرتی دیس دوا بے دی، کول وانگولوں روح دے بائیں گاؤندی رہو
پین چھراٹے ساؤن چ جدوں محبتاں دے، ٹپکے دے امب وانگولوں رسنا چاہندا ہاں
تیرے میرے راہ وچ در دیواراں جو، اکھ جھپکدے ڈھاہ دیواں گا ویکھی جا
تیرے ہاسے نوں جیہڑا وی زردہ نہیں، ناگ کھرہ پا بن کے ڈسنا چاہندا ہاں

ہو گیا مینوں بھلا کیہ

ہو گیا مینوں بھلا کیہ ہو گیا
اوہ میرے بھاگاں چ لکھ کے جو گیا
دیکھ لے سالم ثبوتا آدمی
تیریاں قدماں چ ڈھیری ہو گیا
تُوں بھلا کیہ قدر جانی ایس دی
دل میرا نیناں دے تھانیں چو گیا
ہُن میرے کس کم نے ہمدردیاں
وقت نے سنگسار کیتا، ہو گیا
اوس ہی ہو کے چ میری جان سی
آخری پچکی چ سبھ کچھ کھو گیا
ایتلیں فٹے پنکارے پھیر توں
باغ وچ خوشبو دا پلو چھوہ گیا
پھیر ملنا شاید سپنے وانگ ہے
رہن دے، ہونا سی جو ہُن ہو گیا
کنڈ کر کے توں تری سی، اوس پل
وقت وی بوہا برابر ڈھو گیا

رہن دیا کر

رہن دیا کر، کیوں پچھدا ہیں، مُڑ مُڑ کے توں درد کہانی
پڑھیا کر توں دل دی دھڑکن، قطرہ قطرہ اکھ دا پانی
توں وی سمجھ نہیں ایہہ سکنا، آپ مرے بن کنج سمجھاواں
روز دیہاڑی لنگھنا پیندا مینوں سڑدے جنگل تھانیں
دھرتی پال اُسارے اُس نوں خوشبو خوشبو چندن گیلی
پر بے قدرے لکڑہارے، ککر جنی قدر نہ جانی
پرچھاویں دی اُنکلی پھڑکے، نہ پھر بندگلی دے اندر
ایس ہنیرے چوں نہیں لہٹنا، تینوں تیری روح دا ہانی
رشتیاں وچ وی تانا پیٹا، سنبھل سنبھل کے تننا پیندا
سگل حیاتی رو رو لنگھدی، اک واری جے اُلجھے تانی
بھٹکن اندر مرگ مرگنی نسدے نسدے ہف جاندے نیں
ناہی وچ کستوری دی وی صدیاں لمی پیڑ پرانی
ایہہ جاؤ نہ ٹونا کوئی ویکھ مجبتي اکھ دی شکتی
پر بت جیرے والا بندہ، پگھل گیا تے ہويا پانی

سرحدوں جاں چونک چڑستے

سرحدوں جاں چونک چڑستے، وردی وچ جو دسدے نیں
سچو سچ سنا وے جوگی، ایہہ رکھوالے کس دے نیں
جبر کرے جے ست بیگانا پیڑتے اوہ وی بھلدی نہ
سجناں دے پھل زخمی کردے، پھٹ صدیاں تک رسدے نیں
میں سمیاں دا منشی، لیکھا رکھنا ذمہ واری ہے
دسنا پینا لوک نتانے کس چکی وچ پسدے نیں
قربانی دا تیل تے بتی چیتتا دی پا دیو
کالی رات دا پہر اخیری، دیوے جانڈے ہسدے نیں
اگن انار دیو نہ اُس نوں، بچہ ہے معصوم جیہا
نہ کھوہوو جی بچپن اُس دا کھیڈ کھڈونے جس دے نیں
سرب سمیں دی تختی اُتے صابر جو وی نے لکھدے
وقت ہمیش سنبھالے اکھر، ظالم توں نہ مسدے نیں
اتھے سی گر گیان دا پہرہ، ساہوں شہد گواج گیا
پھر دے بھگوان دے اگے متھے تاہوں گھسدے نیں

جے دُدھ دی راکھی

جے دُدھ دی راکھی پلٹیاں نُوں ہی پہریدار بٹھاؤگے
پچھتاؤگے پچھتاؤگے، میں پھر کہناں پچھتاؤگے
طاقت دا نشہ عجیب جیہا، بندے نوں کیڑی دسدا ہے
جد وقت نے اُتر منگیا تاں، پھر ہتھ ملدے رہ جاؤگے
دھرتی دی اصل حقیقت نوں، دیکھن توں ہوا انکاری کیوں
کئی کو دیر مصیبت توں، منہ پھیر پھیر لنگھ جاؤگے
کد تیکن سکے پاؤنا ہے، معصوم گناراں گھگھیاں نُوں
ہُن اڈن ہارے پنچھیاں نوں، دس کیہڑا چوغا پاؤگے
گُرسی دی خاطر دھرماں نوں، ٹنگ دیوہ چھکے شرماں نوں
اسیں بھرم جال نوں سمجھ لیا، ہُن سانوں کیہ سمجھاؤگے
شیشے نے اوہ کجھ دس دینا، جو دیکھن توں انکاری ہو
جے توڑ دیوگے اُس نوں تاں، ہر ٹکڑے توں گھبراؤگے
تسین رسیاں دے سپ مارن لئی، لاٹھی تے گولی ورت لئے
جے اصل پٹاری کھل گئی تاں، پھر کداں کیل بٹھاؤگے
ایہہ درباری، اخباری جو، بھرماں دا جال پھیلاؤندے نیں
ایہناں توں کمتی سوکھی نہیں، کد تیک بھلیکھے کھاؤگے
آپاں تاں شبد لکھاری ہاں، صدیاں توں اے داں آکھ رہے،
ایہہ دھرتی کجھ دی رکھدی نہیں، جو بیجوگے سو پاؤگے

نہین جدوں برسن لئی ترسن

نہین جدوں برسن لئی ترسن، اوہ پل کدے نہ آوے ربا
ہو کا باہر نکلنوں سہے، وقت نہ انج ڈراوے ربا
دانش ٹوں بے ادب کرن دی، ریت پرانی مر مٹک جاوے
عدلی راجا سچ ٹوں پھانسی، ہُن نہ پھیر سناوے ربا
پوناں وچ زہریلہ دھوآں، دھرم کرم دے ناں دے تھلے
انساناں نوں پھیر گراہے، پا نہ کئی چڑھاوے ربا
پُتک سال، چکمتسا گئی، پاٹھ شالہ دی تھان وی اُجڑی
گم گواچ گئے نیں چاروں، دھرم سال دے پاوے ربا
شبد گورو رکھوالا ساڈا، پر کیوں آگُو عقلوں پیدل
پنچ صدیاں وچ جو نہ آئی، کیہڑا عقل سکھاوے ربا
زندگی مینوں ایہہ سمجھاؤندی، مُڑ مُڑ نعرے مار ڈراؤندا
جس نے بچپن سنے جوانی، کھادی، مُڑ نہ آوے ربا
رتے رنگ حلوان دے اتے، مور بوٹیاں رتجھاں سالم
پتّ دا دھاگہ سوئی اندر بندھ بن کیہڑا پاوے ربا
دھرتی اُتے لیک تاں واہیں، روحاں وچ نہ ونڈیاں پاویں
میلا شہر لاہور تے عالم امبرسر وچ گاوے ربا

سہم دی بگچڑی

سہم دی بگچڑی بچ چڑی وی نہ چوکدی
ہائے میری جند چلی، جند چلی کوکدی
چلیا پٹاکا بھوویں بچیاں لئی کھیڈ ہے
کمبیا وجود، جاپے گولی جاوے شوکدی
ایس نے ہمیش لائیاں سویاں بچ رونق
کلمونہی بوٹھی سدا، چندری بندوق دی
تینوں سی بنایا، بھگوان راکھی واسطے
تیرے توں اُمید نہ سی، ایہو جے سلوک دی
ساڈیاں تے ہوکیاں دی، جانی نہ توں ویدنا
امبراں نوں چیردی، ہمیش پھڑ ہوک دی
روح میری اتے ایس ویلے جنا بھار ہے
جند چکے سکے، ایہہ اوقات نہیں ملوک دی
اکت دی توں راکھی کریں امب وڈھیں راجیا
سمجھ نہ آوے تینوں سدھی سادی ٹوک دی

اِس واری نہ دل دے

اِس واری نہ دل دے آکھے، دیوے بال دیوالی ٹوں
اتھرو اتھرو ٹینڈے ویکھیں، کھیت چج رُلدے ہالی ٹوں
دو ڈنگ دی جو روٹی خاطر، پڑھن سکولوں رہ چلیا
سرتے پیروں ننگ دھڑنگے، بھلن نہ جائیو پالی ٹوں
چور چور دا رولا ہُن تے چور ودھیرے پاؤندے نین
بُکل وچ لُکا کے بیٹھا علیا بابا چالی ٹوں
آنکھ دی روٹی کھاندے کھاندے، آہ ہُن سانوں کیہ ہویا
پیزا برگر کھوہ کے لے گئے، ساڈے ہتھ چوں تھالی ٹوں
چٹی دال چج کالا دانہ میری ماں لئی مہنا سی
ہُن تے ساری دال کلوٹی، کہیے کیہ ہُن کالی ٹوں
سرتوں لہہ کے ساڈی پگڑی، تھاں پر تھاں بے رُلدی ہے
چر ہویا سی سانوں وی تاں عزت وانگ سنبھالی ٹوں
کیہ ہویا بے ڈانگ تے گولی ملدی تینوں شکر منا
ایہہ ہی سند حکومت دیوے، حق سچ دی رکھوالی ٹوں

راجیاں دے پت راجے

راجیاں دے پت راجے بن گئے، گھاہیاں دے پت گھاہی نیں
زندگی موت برابر کیتی، دین ایمان دی پھاہی نیں
آدم خور آواز تے ہوکا جس دے مونہوں سُن دے رہے
تانڈو ناچ بڑا چر نچیا، وردیدھار سپاہی نیں
جو گجھ وی ہے منگیاں ملدا، اس ٹوں دولت نہیں کہندے
کیہ زندگی دی جھولی پایا، اصل سوال تے آہی نیں
قیمت تارے بن جو ملدا، کھانا پینا سوکھا ہے
دھرتی پترا سمجھ نشانی، ایہہ ہی اصل تباہی نیں
جس گڈی اسوار مسافر، سویاں اندر انت پڑا
موت سواری کردے پتر، کس منزل دے راہی نیں
نعرہ دھرم ایمان دی راکی اصل نشانہ ہور کتے
انی ریت گیان دے باجھوں، بن گئے کانے کاہی نیں
اس پاسے دشمن دیاں فوجاں، دوجے بنے کون بھلا
ساڈے جو ہمدرد کہاؤندے، ویکھو جی کس باہی نیں

اچّ پاپ والی جنج

اچّ پاپ والی جنج گھروں اپنے ہی چڑھی
دیکھ امبراں بچ لاگی ہنیر کچھے کھڑی
دیکھ پتلی دا ناچ ایویں تاڑیاں نہ مار،
ایہہ وی دیکھ تے پکھان، کچھے ڈور کس پھڑی
ہُن پھیر تری لہندی گٹھوں بدلاں دی دھاڑ
اچے مکی نہ سی پہلاں والی ہنجوآں دی جھڑی
بھاویں تخت لاہور، بھاویں دلی دربار
تاجداراں نوں ہمیش ہوندی لتھی نہ ہی چڑھی
راتیں سپنے بچ کمبیا وجود میرا سارا
جس کھادی سی جوانی، ایہہ تے اوس دی ہے کڑی
سانوں کہے اتہاس تے آئندپری خون
اسیں جابراں دی منی نہ کدے وی جی تڑی
ساڈے وچوں ہی اؤرنگے تے فرنگیاں دے پُت
جیہڑے من دے سرووراں بچ گھولدے نے کڑھی
دساں بھیت والی گل، منیں اچّ بھاویں کل
کدے سجنّا، بھراواں نال کریئے نہ اڑی

وقت دے اس قافلے نوں

وقت دے اس قافلے نوں واچنا نہ سرسری
ایہہ تاں دریا درد بھریا تے سبھاء ہے ناہری
کھیت جد وی جاگدے نیں، دھرت آوے زلزلہ
کمبڈے دھولر تے کرسی، نکو نکت جو آپھری
لوکتا دے ہڑھ دے اگے، کون تگ سکدا بھلا
مان متی زندگی جیہناں دی منزل آخری
بہت واری ہتھ نیڑے پہنچیا تے تملکيا
دھرت پیراں پیٹھ ساڈے کھسکویں تے مرمی
کیوں مصیبت بھل جاندی اکھ دے اک پھور وچ
ورتدا چاتر ہمیشہ دھرم دی جاڈوگری
پھل ٹوں انگیار تے دھرنا تے کہنا صبر کر
کیوں نہیں رُکدی زرنتر جابرانا بربری
شاستر ٹوں کون مارے، اگن ساڑے، بھرم ہے
سرب سمیاں تیک جگنی، جوت ایہہ آساوری

عجب ہے ایہہ غضب

اندر پریت سنگھ چڈھا دے ناں.....

عجب ہے ایہہ غضب وی ہے، دھرم دی سوداگری
کر رہے دھرماتما وی گرسیاں دی چاکری
حکم دی کرنا عدولی، فرض وی تے شوق وی
پتھراں دے شہر اندر کر رہیاں شیشہ گری
بھل گئے نیں فرق لوکیں جین دا تے من دا
من گئے اُستاد تیری عجب ہے جلوا گری
اک ہی انکار ساڈا، جاپدا خطرے ادھین
پنڈ گیرا مار دے ہن مولوی تے پادری
برکھ بوٹے غیر حاضر، اٹ پتھر بے شمار
شہر وچ ہوندی سی پہلاں ایس تھاں باراں دری
بن بلاوے روز آویں، سُنپیاں توں بار بار
کیوں توں ساڈے دل دی ایداں کر رہیا ایس مخبری
فصل سویاں دی کھڑی، بھرپور مُٹ کے دیکھ لے
میر منو مر گیا ہے، قائم اُس دی داتری

جبر صبر دا ذکر

امن پھلڑ دے ناں.....

جبر صبر دا ذکر ہمیشہ تر دا نالوں نال سدا
فاصلیاں دے باوجود جیوں پانی پت کرنال سدا
امبر دے وچ تارے راتیں جگدے ایداں لگدے نیں
نھیر مٹاون خاطر تنیا، چاننیاں دا جال سدا
بے سُریاں دے ہتھ ستاراں، چیکدیاں نیں تاراں سُن
زندگی والی جھانجر تاہیوں، تالوں ہے بے تال سدا
دستاراں وی گھٹے رُلیاں، چُنیاں بنیاں پھاپیاں نیں
اک وی اُتر ملدا نہیوں، رُلدے پھرن سوال سدا
دیکھ مزاریں رونق میلے، قبریں دیوے جگدے نیں
پون مرثیئے گاؤندی روندی، حالوں ہے بے حال سدا
لُٹن، کُٹن، جڑھ توں پُٹن، دھرتی دی مریدا نُوں
دھرمی پُرت یدھشٹر چلن، دیکھو کیسی چال سدا
آن جگاؤندے بیٹھے سُتے، بابا اوہی سارے پھیر
رُلدے دیکھ، مقدم سارے، راجے شینہاں نال سدا

میرے ویرو، ماں پیو جائیو

منجیت تے موہن گن دے ناں....

میرے ویرو، ماں پیو جائیو، اگے لگیا جال بی
حالے تاں روہیاں وچ، کوکن، پچھلے ہی کزکال بی

کیسا موسم آیا سانوں سویاں دے راہ لے تریا
مولا خیر کرے ہُن سرتے چڑھیا آن سیال بی

ایہہ وگیانی منن جاں نہ منن مرضی اوہناں دی
خالم دے ہتھاں وچ دھرتی، تاں ہی آون بھوچال بی

انقلاب نے کیہ آؤنا سی، دو عملی نے مار لیا
سجے کجھے پھپھے چلدے، وکھو وکھری چال بی

خالصیاں دی واسی اندر تھاں تھاں آرے چالو نین
برکھ وہونا ہو چلیا اے لکھی جنگل ڈھال بی

مرگلی دے پچھے پچھے تزدے تزدے مر چلے
جنم گھڑی توں اچ تیکر تاں حالوں ہاں بے حال بی

نویں سال دا جشن منا، ہر وار بھلیکھا کھاندے ہاں
دیکھیو سُوہا پھن کھڑے گا، ایتھے اگلے سال بی

بُھل گئی پرواز مینوں

بُھل گئی پرواز مینوں جام کیوں پر ہو گئے
اُڈنے پنچھی دے کیوں، درمی بچ نہیں گھر ہو گئے
ایہہ سکھائے سبق نالوں ودھ کنا بولدے
دیکھ لے طوطے کیوں ہُن ہور چاتر ہو گئے
سادگی سروپ جس نوں کہہ رہے سی اج تیک
کھنھ اُگن سار ہی ایہہ دیکھ شاطر ہو گئے
گھیر لئے چڑیاں جدوں وی، باز شاہی محل دے
ظلم کردے ایہہ پرندے، ترس پاتر ہو گئے
ہُن تے میرے پنڈ والے، کمبدے اخبار توں
وقت ہتھوں ایہہ وچارے کنے آتر ہو گئے
دروپدی دی پت لئے روز ہی کورو سبھا
ستم تاں ایہہ ہے کہ ہُن خاموش ٹھا کر ہو گئے
من دے اندر کھلی ہے، قدم پچھے کھسکدے
تُر رہیاں پر دُور میتھوں کیوں تیرے در ہو گئے
اوڑ ماری دھرت وانگوں خشک اکھ دے خواب سی
دل اچانک پگھلیا تے نین وی تر ہو گئے

جدوی تکیا تے انج لگیا

پیارے گردیپ ڈھینڈسا دے پر یوار دے ناں....

جدوی تکیا تے انج لگیا میرے چار چفیرے خوشبو
جاگدیاں تے سنتیاں خوشبو، مہکے شام سویرے خوشبو

ہسین لگدا پھلّ کردے نیں، ساری دھرتی بھر چلی ہے
کوسی دھپّ سیال دی جسراں، چڑھ کے کھڑی بتیرے خوشبو

متھے چمکے نور الہی، ذرہ ذرہ جانن جانن
من مستک نوں روشن روشن، کردی دور ہنھیرے خوشبو

بن ملیاں وی چن دی نکلی دھو جاندی نت رات دے وستر
روز سویرے مڑ جاندی ہے، کردی پنڈھ لمیرے خوشبو

ازلاں توں جو پیاس نرنتر، مٹدی نہیں اک واری تکیاں
تپدی لوح تے کن من کنیاں، تریل دے موئی کیرے خوشبو

کھواب خیال بچ وی نہیں تکیا، اے داں کسراں ہو سکدا ہے
پولے قد میں پچھیوں آ کے نیر گھٹے میرے خوشبو

من دے باغ بگچے اندر، پھلّ کلیاں نوں کھڑن دیا کر
آپے مان لویں گھا رہندی، ساہاں اندر تیرے خوشبو

امبر وچ ٹمکدے تارے، کلھے کلھے کنے سارے
چپّ نے کیوں نہ بھرن ہنگارے، پکھدی شام سویرے خوشبو

نیم گلابی چہرہ تکیا، کن کن اندر ایہہ کیہ ہو یا
دل دے اندر ڈونگھا کدھرے، لا کے بہہ گئی ڈیرے خوشبو

دھرتی اُتے سدا ہنیرا

دھرتی اُتے سدا ہنیرا رہنا نہیں
وقت زرتتر تُردا اُس نے بہنا نہیں
گھٹ گلوکڑی پالے اس زندگانی نُوں
اِس توں مہنگا ہور کوئی وی گہنا نہیں
ٹھوکر مارن والے ہی بد قسمت سن
داغ اوہناں دے متھے توں ایہہ لہنا نہیں
نال محبت جند وی مگئیں دے دیواں
زور جبر میں ہور کسے دا سہنا نہیں
پچھلے ظالم کتھے نے ہن لبھدے نہیں
ایہناں دا وی دیکھ لویں لکھ رہنا نہیں
چانن نال ہنیرے دی وی کشتی ہے
سورج جس دی شکتی اُس نے ڈھہنا نہیں
سورج مینوں اپنی گدی سوچ گئے
میں اُسدی تھاں جگداں، صرف ٹھہنا نہیں

مہکدا گلزار جا پے

مہکدا گلزار جا پے مر گیا
کون ساڈے پنڈ ٹونا کر گیا
جایا ہر کندھ ہی بے چین ہے
کمبیا بوہا جدوں میں گھر گیا
باہری بٹی جگا کے رکھداں
کالجا ہی اندروں ہے ڈر گیا
گھر چ ہی لہو، پچھانوں آپ ہی
کون جو اگدی انگوری چر گیا
ڈبنا خورے کدوں ایہہ دوستو
پاپ دا بھانڈا چروکا بھر گیا
میں تاں ایویں اک پل لئی مون سی
بھرم سی تیرا کہ میں ہاں ہر گیا
ویکھ لے بھکھیاتے مُڑ کے سرخ ہے
وہم سی تیرا کہ لوہا ٹھر گیا

سجنا تیرا بول تلکھیرا

سجنا تیرا بول تلکھیرا، چیر جسم توں پار گیا
میں تاں دوڑ بچ شامل نہیں ساں، کون کہے میں ہار گیا
کیتا سی وشواس بتھیرا، بیٹھے ہُن پچھتاؤندے ہاں
ساڈے پلے لکھ نہیں چھڈیا، جا تیرا اعتبار گیا
ثابت قدم، سلامت نچا، نہ ڈولے نہ تھڑکے گا
زہر پڑچا بھادیں تیرا، تیر جگر توں پار گیا
غرضاں دا سنسار وچتر، ثابت بندے کھا جاندا
بڑا بہادر سُنڈے ساں جو انکھاں سَنے ڈکار گیا
تلخ سمندر، چڑھیا، کنڈھیوں اُچھلیا تے پرت گیا
گھوگے سپیاں، مانک موتی، سانوں باہر اُتار گیا
سُورج مکھیے سبھ سنساری، گُھمی جانڈے پھرکی وانگ
اودھر پُوچھ گھماؤندے پچھے، جدھر نوں دربار گیا
چپل سمیں دے گھوڑے اُتے، مار پلاکی بیٹھے ساں
سفر مکاؤنوں پہلاں سانوں، وقت جھکانی مار گیا

برکھ بروٹے چیک رہے نیں

برکھ بروٹے چیک رہے نیں کیوں نہیں سندا مالی نُوں
دوش کیوں ایہہ دیتی جاوے، ہر پتے ہر ڈالی نُوں
دن دیویں کیہ نہیر پیا تے رکھوالے وی نال ملے
لے پھرناہی چیری جاون شاملٹ دی ٹاہلی نُوں
بلد کھلوتے برکھاں تھلے، مالک دے گل پھابیاں نیں
بن بولن توں کیرن اتھرو دیکھ دیکھ کے ہالی نُوں
نیجن توں پہلاں دن دیویں، کھیت لُٹیرے لُٹ لیندے
کیداں تریئے رات براتے فصلاں دی رکھوالی نُوں
ساڈے پنڈ پواڑے پا گئی، مر مر لوکیں مک چلے
مومو ٹھگنی چُپ کیوں ہے، پچھو باراں تالی نُوں
رُکھے سکے ٹکر نُوں وی قیدو جھیٹی مارن پئے
ہیرے چوری کد دیوں گی، توں مجھیاں دے پالی نُوں
راوی دریا اچ وی تپدا تیرے بھانے وگدا ہے
اتھرو اتھرو تن من ہو جے، چیتے کر سنتالی نُوں

کتھے وسدے بھیت نہ دسدے

کتھے وسدے بھیت نہ دسدے، ایداں جین آسان نہیں
نہ بولو گے تر جاواں گا میں ایسا مہمان نہیں
دستک دے دے مڑے مسافر، دید پیاسے نین لئی
بند بوہے نوں کھول دیا کر، گھڑی پھر وی شان نہیں
سرے وانگر پیس کے پالے، جگمگ کردے نیناں وچ
نیتر جوت پناں میں تیری، اس توں ودھ سمنان نہیں
گرد غبار ہنیرا من دا، جل وی نزل کرنا ہے
ایہہ تاں ساڈی ساجھی پونجی، دوجے تے احسان نہیں
روح دی مٹی تڑف تڑف کے درس دیدارے منگدی ہے
رب دے وانگوں لگ چھپ بہنا، کیہ میرا اُپمان نہیں؟
ہر کنکے دی اپنی ہستی بن دی مٹدی رہندی ہے
برکھ بروٹے دن ہوندی کس مٹی وچ جان نہیں
بنا آواز ہنگارے بھر دے، پھل پتے، خشبویاں وی
سبھ کجھ ہوندیاں سُن دیاں پھر وی مستی وچ غلطان نہیں

خوشبو، چار چُنڦیرے خوشبو

خوشبو، چار چُنڦیرے خوشبو، روح توں روح وچکار فاصلہ
جیوں رِشماں تے چنّ دے اندر، ہوندا نہیں وچکار فاصلہ
یاد کراں توں سمنکھ ہوویں، سگوییں سالم ثابت صورت
اکھیاں کھولاں نظر نہ آویں، دو ساہاں وچکار فاصلہ
پولے پولے پولے قد میں، ایوں لگدا جیوں ترے چانی
کیوں کُٹّ جاندا سپنے وانگوں، ایہہ راہاں وچکار فاصلہ
کیوں ملیے جیوں دھرتی امبر، دور دُمیل بچ ترس رہے نیں
مِٹدا کیوں نہیں تیتھوں میتھوں، دو باہاں وچکار فاصلہ
آ جا رل کے کھڑیے، ہسے، دل دی سُنے، اپنی دسیئے
ویکھیں کداں مٹ جاوے گا، دو ناواں وچکار فاصلہ
کھڑے اَجے ہاں اپنی تھاویں، میں ہاں دُھپے توں ہیں چھاویں
دُھپّ دی بُلکل مار مٹا دے، دو چھاواں وچکار فاصلہ
ست سمندر ڈونگھیاں اکھاں، جتھے نُور چُھپا کے رکھیا
دھڑکن وچ پرو لے، مٹ جے، ایہہ چاواں وچکار فاصلہ

ٹکڑے ٹکڑے دل دے ورتے

ٹکڑے ٹکڑے دل دے ورتے جوڑو گے تاں جان لوو گے
اصل عبارت کیہ کہندی ہے، خود آپے پہچان لوو گے
بنسریاں دے پور پورنے، چھڈّ دیو ایہہ شوق اولّا
ایہناں اندر درد سدیوی، ساہ روکو گے، مان لوو گے
سورج دی دُھپّ تیز نہ لگدی، جے برکھاں دی چھتری ہووے
اس دھرتی نوں گھونا کرکے، کس نوں سرتے تان لوو گے
گھنڈی سوچ اتے کرپاناں، تکھیاں کرو طریقہ دسداں
قلم، کتاب، رباب دی شکتی، سمجھو گے جد سان لوو گے
اِلّ تے باز شکل توں اِکو، پر دوہاں وچ فرق پہچانو
جان لوو گے آپے جد وی، تاریاں تیک اُڈان لوو گے
اس دھرتی دی اصل لیاقت، چھڈّی پھرینے، سمجھو گے کد
کئی اگن محاوریاں وچ، سُن پھر جدوں اکھان لوو گے
سورمیاں دی مٹی وکھری، وقت ہمیش سنبھال کے رکھدا
دُلا، بُلکھا، بھگت، سرا بھا، ملدے ہی ایہہ جان لوو گے

نظر تیری دی عنایت

پیاری جیون سا تھن جسوند رکور دے ناں....

نظر تیری دی عنایت، ویکھ کیہ کجھ کر گئی
برکھ سُکا پھٹیا، ہر ٹاہن پھلیں بھر گئی

لوک مردے روز اتھے دھرت امبر واسطے
مُسکئی تیری کیویں مینوں سکندر کر گئی

اے ہوا تینوں بھلا کیہ علم میرے تان دا
لفن دا ایہہ ارتھ نہ لے، ٹاہن تیتھوں ڈر گئی

رات نوں ایہہ بھرم ہے کہ میں ہرائی چاننی
اوہ تاں کجھ پل واسطے ہی دوسرے ہے گھر گئی

جی تے کردے بہت واری، کہہ دیاں دل کھول کے
اصل دساں، ہُن تے رہندی طلب وی ہے مر گئی

میں تے اکثر سوچداں توں ہمتی فولاد ہیں
حادثے در حادثے توں ہس کے سبھ جر گئی

اوہ تاں سورج ہے نرنتر جگ رہیا تے مگھ رہیا
موت رانی نُون بھلیکھا اوس نوں ہے ور گئی

تیرے نینیں سپنا بن جاں

تیرے نینیں سپنا بن جاں، دُبا تر دا
سجناں پاس رہن لئی بندہ کیہ نہیں کردا
مشری وانگوں گھل گئی میرے ساہاں اندر
کنج رکھاں نی جنڈڑیئے، ہُن تیتھوں پردہ
سچ پُچھیں تاں تپدا تن تندور دے وانگوں
دید تیری دے باجھوں لگدے، ایہہ نہیں ٹھردا
بول پیا کر پُھل، پتیاں خشبویاں وانگوں
جاں اک واری کہہ دے، میرا جی نہیں کردا
چل جسمائ توں پار دیس دے واسی بیئے
مہک جیہا لٹ بورا رشتہ کدے نہ مردا
دل دی بات سُنن دا تیرے کول سماں نہیں
بھل نہ جاویں، وقت اڈیک کدے نہیں کردا
میرے اندر شور بڑا ہے بے ترتیبیا
خورے اپنا کیوں ہے، تیری چُپ توں ڈردا

من وچ آوے جاں پھر آوے

من وچ آوے جاں پھر آوے دھرتی پٹھ بھوچال ہی
اکو چنا کر دیندا ہے، جی تے جان حلال ہی
صدیاں توں ہی مانوتا تے دانوتا دا رولا ہے
اس دی اصل گواہی تک توں، دھرتی لالو لال ہی
میں امبرنوں پوڑی لائی، تارے توڑے، جی بھر کے
جاگی اکھ تے سمجھ گیا میں، ایہہ سی خواب خیال ہی
میرے پنڈ دی کچی فرنی، گھر دے اگے چھڑسی
لدھیانے، امریکہ وچ اوہ تر دا نالو نال ہی
دُشوان نے چھتری تھلے، بے دوشے نوں سخت سزا
دھرتی اتے آ کے مولا، ویکھ ہمارا حال ہی
بے سُریاں دے ہتھ وچ آئیاں بیناں نالے بنسریاں
زندگی اکھڑی اکھڑی تاہیوں، سر تے نہ ہے تال ہی
ایہہ دیوے جو مٹی والے، لے لے کر دیں آرتیاں
ویکھ لیا کر امبر اُتے، روشنیاں دا تھال ہی

مہنگے وستر

مہنگے وستر، سونا، گہنے، رنگ برنگا جال گڑے
کتھے اُلجھی نظر نورانی، بھُل گئی اصلی چال گڑے
سچ دے نال دور دا رشتہ، تن دا وی تے من دا وی
صرف اکل جیہہ کرے کنج، ندری ندر نہال گڑے
نرے پچھوں باسنتی تے اس توں مگروں گھر دے جی
منڈی دے وچ زلدا پھردا ساڈا مہنگا مال گڑے
نانگیاں تے سرپ کھڑپے، ویکھ کیوں فنکار رہے
پیناں والے جوگی وی کیوں، رُل گئے ایہناں نال گڑے
منڈی دے وچ دھر کے وچن دھرم سیاست اِکو بھاء
سانوں آکھن پے چلیا اے شرم شرع دا کال گڑے
باغبان بدینتے ہو گئے، دھرمی بابل ڈول گئے
چور لٹیرے بیٹھ گئے نیں ہر پتی ہر ڈال گڑے
دھول دھرم دے سرتوں دھرتی، ڈول رہی محسوس کراں
بابر وانی پھر گئی تاہیوں گل وچ اُلجھے وال گڑے

ڈور نہ بنھیں

ڈور نہ بنھیں کدے میرے پراں نُوں
جان دیہہ میں پار کرنا ساگراں نُوں
پالتو تارتخ نہ ہوندی کدے وی
کون دیوے سبق ہُن ایہہ کافراں نُوں
زبھو، زرویر، ساڈا مُول منتر
من چوں باہر ہونجھ دے سارے ڈراں نُوں
بھر کلاوے دھرت امبر گھیر نہ توں
اک مُٹھی راکھ پچنی آخراں نُوں
ماریاں مردے کدے نہ سورے جی
سمجھ کیوں آؤندی نہیں ایہہ جاہراں نُوں
دُھپ، کرناں، سیک تے آہ پوہ پھٹالا
سانجھ لے سورج دیاں سبھ کاتراں نُوں
کیوں بھلا ہُن سادگی نوں میں گواواں
جند کیوں گہنے دھراں میں چاتراں نُوں

کالی بولی رات سراں تے

پیارے رگھیر سنگھ گھن دے ناں....

کالی بولی رات سراں تے، دیوا بال بنیرے دھریئے
چپ دے جندرے توڑن خاطر، آ جا رل کے کجھ تاں کریئے
ساڈے سُننے چُگن مشیناں، دن تے رات ہونکدے پہیے
جتھے کدھرے مہک گواچی، آ جا خالی تھاواں بھریئے
کر نہ مان سروور سکھنا، مار اڈاری آ جا کیتوں
ہنسناں تے ہنساں خاطر، چوفا سچے موتی دھریئے
ساتھ دئیں تاں پار کر دیاں، سٹے ساگر اکو تاری
بھو ساگر توں ڈردے لوکیں، کچھی جاون ہُن کیہ کریئے
تیرے رنگاں وچوں میں وی، اک ادھ رشم ادھاری چاہناں
نی سترنگیے انبریں پینگھے، نی خواہاں دی الھڑ پرئیے
تھک جاندے ہاں سُندے سُندے راگ رباب کتاب پڑھدیاں
شبد گچی دے پھل مہکن، سنگھن توں کیوں آپاں ڈریئے
ایہہ دھرتی سی گیان پنکھوڑا، متھے اوڑا سرتے جُوڑا
دیس دواہا، دھرت مالوا، سمجھن کیوں نہ امبرسریئے

زندگی دے سازنوں

زندگی دے سازنوں سر کردیاں گزری اے رات
اکھ اُلجھی زلف اُتے دھردیاں گزری اے رات
مدتاں پہلاں ملے سی پتتاں تے جس طرحاں
مہکدے اوسے سراں وچ تردیاں گزری اے رات
اگن دا بستر وچھاؤنا بن گیا تُوں ویکھدی
پرتدا پاسے رہاں ایوں مردیاں گزری اے رات
ہوٹھتاں سچے سی میرے تیری روح دی پیاس وانگ
پھیر کس توں ایہہ بھلا کیوں ڈردیاں گزری اے رات
دھرم تے اخلاق دے شیشے چ کوئی ہو رکیوں
اپنے ہتھوں ہی چا بک جردیاں گزری اے رات
بھرم سی مٹھا جیہا جاں سی حقیقت کیہ پتہ
چاننی دی رشم تُوں ہی وردیاں گزری اے رات
میں تیرے والاں چ گنداں تاریاں دی کہکشاں
اس طرحاں دے خواب پورے کردیاں گزری اے رات

زندگی نُوں ورن دا

زندگی نُوں ورن دا الزام میرے ناں کرو
مانگ سٹی بھرن دا الزام میرے ناں کرو
اوبدیاں نیناں چ گئے شاید میرے خواب ہوں
ایہہ سمندر ترن دا الزام میرے ناں کرو
جھیل ہے نیلی بلوری، پاردرشی نیر ویکھ
سرد ہوکے بھرن دا الزام میرے ناں کرو
ویکھ لے زوستری ہے، جاگدی میری ضمیر
ایس خاطر مرن دا الزام میرے ناں کرو
میں بھلا کردا کیوں سوداگری جی اَنکھ نال
جتی بازی ہرن دا الزام میرے ناں کرو
میں کلاوے بھر رہیاں ہاں، بن ملے توں ویکھ لو
ایہہ گناہ وی کرن دا الزام میرے ناں کرو
کسک اٹھدی ہے کلیجے، کرک جاوے آر پار
ہوک دل دی جرن دا الزام میرے ناں کرو

دھرتی وی بدرنگ

دھرتی وی بدرنگ ہے، امبر وی کالا ہے
چُھپے کیے، صاف دسے، سبھ گھالا مالا ہے
توں جسم نہیں کیول، اک روح دا کرشمہ ہیں
اندر تے باہر ترے، تاں ہی تے اُجالا ہے
اوہ اصل حقیقت نوں، پہچانن یوگ نہیں
نیت وی صاف نہیں، اکھیاں بچ وی جالا ہے
غصے وچ جد بولاں، کجھ ہور ہی بن جاواں
دھیرج وی دھردا نہیں، عقلاں تے وی تالا ہے
بگلے نوں بھگت کہو، پچھتاؤ گے آپے ہی
بنغلاں وچ چُھریاں نیں، ہتھاں وچ مالا ہے
آندر دے دھاگے وچ، موتی نیں اکھراں دے
ایہہ عجب سوئبر ہے، کیسی ور مالا ہے
باپو جی ان پڑھ سی، پر اکثر کہندے سی
تھیار دا ہر دھرتی، ہر تھاں مونہہ کالا ہے

جے توں سبھ کجھ سوئپنا

جے توں سبھ کجھ سوئپنا تقدیر توں
پونجھ دے دل چوں میری تصویر توں

تیرے ہوندے لٹ گیا ایمان کیوں
پکھیے چل قافلے دے میر توں

روح بناں قلبوت کداں جی رہیا
جے ملی، پچھاں گے آپاں ہیر توں

جسم توں وی پار کر کے، مار دے
کھچ کے تندی چلا دے تیر توں

میں اجے وکیا نہیں بازار وچ
دس دے توں اکھ وچلے پیر توں

جے خدا آوے تاں آکھے یا خدا
دیکھ کے شیشے چ ٹیڈھے چیر توں

درد وی، احساس وی تے بہت کجھ
پڑھ لیا کر اکھ وچلے نیر توں

ڈیرہ لا کے بہہ نہ جاوے

خسوت برگاڑی دے ناں....

ڈیرہ لا کے بہہ نہ جاوے، ساڈے پنڈ تکرار دا موسم
اس دے کچھے کچھے آوندے، اکثر ہی تلوار دا موسم
پہل تھلے پیسے، جاں پھر گول میز تے کرینے گلاں
سدا لیاقت جت جاندی تے ہر جاندا ہتھیار دا موسم
کھی مچھر وانگوں گھیرے، من مستک تے سوچ وچاراں
چہرہ بدل بدل کے ڈنگے، ٹی وی تے اخبار دا موسم
دھرم گرتھوں پترے پاڑے، گیتا اتے قرآن نہ بخشے
کیہ کیہ رنگ دکھائے سانوں، تکھے چون بخار دا موسم
نظروں گریا بندہ جیکوں، اٹھ نہیں سکدا زور لگا کے
سبھ توں مارو ہوندے اکثر من دے اُتلے بھار دا موسم
ہتھ وچ فون، موبائل، دھرتی مٹھی دے وچ لے لئے بھاویں
پھر وی چنگا چنگا لگدے، خط، چٹھی تے تار دا موسم
چونہہ رُتاں وچ زندگی بیتے، دوس مہینے سالوں اندر
خشبوتی وشواش چ رنگیا، پنہواں ہوندے پیار دا موسم

اک چشمہ پھٹیا

اک چشمہ پھٹیا، دل دے برابر ہو گیا
دیکھ لے غم کس طرحاں کھر کے سمندر ہو گیا
بہت کوشش کر رہیاں، اس نوں نکھارن واسطے
زندگی، نقشہ تیرا پہلاں توں بدتر ہو گیا
ہُن تے شیشے وانگ ہر دیوار مونہوں بولدی
کیوں بھلا ہر برکھ بوٹا تیتھوں نابر ہو گیا
دھرم دی بیڑی بچ وٹے پا رہیا دھرماتما
کیہ کراں، ایہہ دیکھ کے من پھیر کافر ہو گیا
تیر تے تلوار دھاری روز بُوہے بھندے
سہم گئے بوٹاں دے وانگوں، کیوں میرا گھر ہو گیا
دوڑا پھر دے گلی بازار اندر رات دن
اَن کمایا دھن کیوں، دُنیا دا راہر ہو گیا
کس طرحاں دولت دا کالا، پھیلیا ہے راج بھاگ
نھیر گھسن گھیر وانگوں دھرت امبر ہو گیا

کس دھرتی تُوں اپنی آکھاں

کس دھرتی نوں اپنی آکھاں، کس نوں دل دی بات کہاں
توں تاں مینوں ایہہ کہندا ایں، دن نوں دن نہیں، رات کہاں
تُوں تے مینوں او سے پل ہی بے دخلوں وچ لکھ لیدیں
جے میں کدے کدائیں تینوں دل والے جذبات کہاں
جو نائک وچ زہر پیالہ اکثر نقلی نت پیندا
ضد کردا ہے، زندگی وچ وی، اس تُوں میں سقراط کہاں
دل تُوں جیھ لگاؤندا جے رب، آہ دن تکنوں بچ رہندے
سُرتی ٹپلا کھا جاندی ہے، کیوں دل دے حالات کہاں
اتھرو اتھرو من دا ویڑھا، جھڑ گئے پُھلن اناراں دے
خواب نگر وچ گڑھی مار تُوں، کیداں رب دی دات کہاں
میں تے ٹٹیا تارہ انبروں، بھٹکن وچ ہاں ازلاں توں
ہور بھرم نہیں پلدا میتھوں، خود تُوں رب دی ذات کہاں
توں کہندا اے وقت کروپی، لے کے آئیے دھرتی تے
نیقی وچ بدنیقی کارن، وگڑے میں حالات کہاں

میں چاہاں رات رانی

میں چاہاں رات رانی بن کے آویں
توں مینوں مل کدے دُھے نہ چھاویں
کیاری وچّ جیکوں لاجوتی
ہمیشہ سہم نہ جد کول آویں
توں چندن برکھ ٹوں گلوکڑی پا
تے چھڈیں جد برابر مہک جاویں
کراں محسوس خوشبو دا کلاوا
توں میرا نام لے جد وی بلاویں
جیویں کھڑدی دُپہری کڑک دُھے
میں چاہاں توں وی ایداں مُسکراویں
توں اپنی روح نوں بے پرد رکھیں
جے پائیں ویس تاں کرناں دے پاویں
سویرے مہک مینوں جھات آکھو
توں سچی چاندنی جے گھر بچ لاویں

درد سمندر بھاف بنے

تریلوچن لوچی تے مجندر دھنوا دے ناں....

درد سمندر بھاف بنے تے اتھرو بن کے ورھ جاندا اے
دل دے ٹوئے، وٹاں بنے، جل تھل چھبھر کر جاندا اے
دھڑکن ورگے من دے محرم، نیڑے رہ کے جے نہ بولن
دل دریا وی ہو کے لیندا، چھالے وانگوں بھر جاندا اے
دُنیا جتن تریا ایں تاں، بیبا ایہہ گل چیتے رکھیں
بہتی وار سکندر ورگا من دی بازی ہر جاندا اے
اینی چُپ دا پریت بھارا، چک لے، چک لے میری ہک توں
ایس طرحاں تاں پیار دا بوٹا مردا مردا مر جاندا اے
سپنے والی کچی مٹی گنھ پکا لے آوے اندر
جے آکار ساکار نہ کریئے، کنیاں دے وچ گھر جاندا اے
سورج گوڈی لاؤندا جد وی، راوی کنڈھے تکیا ہے میں
ہر واری کیوں لگدے راوی پار ایہہ ساڈے گھر جاندا اے
بن غیرت توں تن دی گیلی، اوکھی بھاری ہو گئی چکنی
بن پرواز پرندہ جیکوں، کمبدا رہندا، ڈر جاندا اے

اوہ تاں کیول چولا بدلے

اوہ تاں کیول چولا بدلے، کون کہے ماں مر جاندی ہے
پُتر دھیاں اندر اوہ تاں، اپنا سبھ گجھ دھر جاندی ہے
مہک سدیوی، موہ دیاں تنداں، ممتا مُورت روپ بدلدی
کنے مہنگے اصل خزانے، دے کے جھولی بھر جاندی ہے
صبر، صدق، سننوکھ، سمرپن، سیوا، سمرن، سرتی سچی
سبق سدیوی ہور بڑا گجھ، آپ حوالے کر جاندی ہے
گھر دی تھڑٹوں کجدی کجدی، آپ ٹاکیاں لاؤندی رہندی
رشتے ناطے جوڑ جوڑ کے، میہہ نوں پکیاں کر جاندی ہے
مٹی دے سنگ مٹی ہو کے، مٹی چوں آکار سرجدی
ٹٹ جاوے نہ کھید کھڈاؤنا، سوچ سوچ ماں ڈر جاندی ہے
دھرتی ماں تے امبر بابل، روح دا سورج کوئی ٹکا
لے کے سوہی سر پھلکاری، چن نوں چاننی ور جاندی ہے
دھرتی ماں دی دھی سچیری، میری ماں دے ورگی ہر ماں
بن کوشش توں ماں بولی دا شبد بھنڈارا بھر جاندی ہے

دینا کانگڑ وچ بہہ لکھیا

بھائی نرندر سنگھ مکتسر دے ناں....

دینا کانگڑ وچ بہہ لکھیا، کیہ ایسا پروانے تے
اورنگزیب ترفیا پڑھ کے، لگیا تیر نشانے تے
کھدرانے دی ڈھاب نوں جاندا، مارگ اج کیوں خالی ہے
پتہ دھیاں پڑھدے کیوں نہیں، کیہ لکھیا افسانے تے
ویل دھرم دی سوہے پتے، سکدے جانڈے برکھ کیوں
امر ویل کیوں چڑھدی جاندی، رنگ رتڑے مستانے تے
چالی سنگھ تے مکتی پا گئے، بے دعوے تے لیک پھری
رن بھومی وچ جو نہ پہنچا، گزری کیہ دیوانے تے
شع دان وچ تیل نہ بتی، چار چھیر ہنیر جیہا
لاٹ گواچی ویکھی جد اس بیتی کیہ پروانے تے
آپ اچے جو قدم نہ تریا، سفر مکاؤنا اُس نے کیہ
شیش وچ نہ چہرہ ویکھ، شکوہ کر زمانے تے
زوراور داستیں وبہیں، صرف سینکڑا اج وی ہے
دھرم نتانا اج کیوں رُدا، وکدا آنے آنے تے

گورنمنٹ گلن داؤد خان 2 مئی 1953 نوں گورداس پور ضلع دی ذریعہ بہا نا تک تحصیل دے پنڈ بسنت کوٹ (نیرے حصیان پور) وچ
 پناسردار ہر نام سنگھ گلن اتے ماتا جی گوردے گھر ہو یا۔ اوہناں دے دوڑے وڈیرے 1947 وچ ندو کے (نارووال) توں
 آہڑ کے راوی پار گئے ہوں کارن اوہناں دی شاعری وچ ایسہ دردگ تار جا گدا ہے۔ اوہناں سر تھتے لگا تار کر یا شیل پنجابی
 شاعر ہتھ دیکھ کر کھیتی باڑی و گیان سابت سمپاؤک، سست گت پر بندھک اتے پنڈ وکھنڈ اتے سمیا چارک میلیاں دے
 سر پرست و جوں بہت ہی سرگرم شخصیت نیں۔ اوہناں 1976 وچ گورنمنٹ کالج لدھیانہ توں ایم اے پنجابی پنجاب
 یونیورسٹی چنڈی گڑھ چوں دو جی پوزیشن حاصل کر کے پہلے درجے وچ پاس کر کے دکھ دکھ کالجاں وچ ست سال پڑھایا تے
 گمروں 1983 توں 2013 تک پنجاب ایگریکلچرل یونیورسٹی لدھیانہ وچ پڑھایا۔ 1954 وچ قائم ہوئی مہان سائبک
 تے ایکٹو کونج تنظیم پنجابی سابت اکاڈمی لدھیانہ دے اوہ 2010 توں 2014 تک پردھان رہے۔ اوہناں دیاں
 شیشہ جھونڈ بولدا ہے (شعری پراگا)، ہر ڈھکھ اپنڈ میرا ہے (غزل پراگا)، سرخ سمندر (شعری پراگا)، دوحرف رسیدی
 (غزل پراگا)، آگن کھتا (شعری پراگا) بمن دے بوے باریاں (غزل پراگا)، دھرتی ناد (کاؤ پراگا)، خیر پنجاں پانیاں دی
 (ہند پاک رشتیاں تے پنجابیت بارے نظماں)، مٹھلاں دی جھانجر (گیت پراگا)، پارودش (شعری پراگا)، مور پنچھ (غزل
 پراگا) بمن سمندر (شعری پراگا)، تاریاں دے نال گلاں کر دیاں (سکھن سنگھ سرحدی دلوں مرتب غزل پراگا) بگنار (غزل
 پراگا)، مرگاولی (غزل پراگا)، راوی (غزل پراگا) مرتال (غزل پراگا)، چڑوی (نظماں)، پتل پتیاں (گیت پراگا)،
 جل کن (رباعیاں)، پتے پتے لکھی عمارت، زور تے اکھرا کھرا کاؤر چتاواں چھپ چکیاں ہن۔ اوہناں دیاں پہلاں چار
 شعری کتاب راوی، بگنار، خیر پنجاں پانیاں دی تے مرتال شاہ کھنھی وچ وی چھپ چکیاں ہن۔ موجودہ ویلے آپ مہاراجہ
 دلپ سنگھ میموریاں ٹرسٹ ہریانہ (لدھیانہ) پائی اوہین سرجیت سنگھ رندھاوا دی یاد وچ بنی سرجیت سپورٹس
 ایسوسی ایشن کولہہ شاہینا (ناللا) سردار سوہیا سنگھ میموریاں فاؤنڈیشن شری ہرگوبند پر (گورداس پور) اتے پنجابی لوک ورثت
 اکاڈمی لدھیانہ دے چیئرمین ہن۔ اوہ لدھیانہ شہر وچ 113 ایف۔ ڈی ایڈیٹنگ سنگھ گنگر، کچھووال روڈ لدھیانہ وچ رہائش پذیر ہن
 اوہناں دیاں شاہ کھنھی کتاباں پاکستان / بھارت دے بک سٹورماں توں تے ایمازون توں حاصل کیتیاں جاسدیاں نیں۔

Photo: T P S SANDHU

محمد آصف رضا

پہلی لوک دہانت اکادمی
 لدھیانہ

Price: 200 (India) 10 US\$